

Dobre praktyki

powiatów w realizacji
Ustawy o wspieraniu rodziny
i systemie pieczy zastępczej

Przygotowanie publikacji i redakcja: Beata Kulig, Joanna Luberadзка-Gruca, Edyta Wojtasińska

Tłumaczenie tekstu Jayne E. Schooler: Beata Kulig

Opracowanie wzoru Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej: Joanna Luberadзка-Gruca

Współpraca: dr Izabela Rybka

Projekt graficzny, skład i łamanie: Łukasz Piecuch

Korekta: Teresa Kruszona

Fotografia na okładce: własność MOPS Gdynia

Inne fotografie: zbiory prywatne, własność powiatów oraz na licencji CC0 Public Domain autorstwa Martina Vorela

Copyright © by Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej, Warszawa 2015 r.

Przedruk materiałów Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej w całości lub w części oraz wykorzystanie informacji z publikacji jest możliwe wyłącznie z podaniem źródła.

Zawarte w tej publikacji poglądy i konkluzje wyrażają opinię autorów i nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Publikacja bezpłatna.

Wydawca:

Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej

00-480 Warszawa, Wiejska 19

e-mail: biuro@koalicja.org, www.koalicja.org

Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej wyraża wdzięczność wszystkim powiatom, które wzięły udział w projekcie i przyczyniły się do powstania publikacji.

Publikacja przygotowana w ramach projektu
„Dobre działanie to w sedno wnikanie”
realizowanego i współfinansowanego z programu
Obywatele dla Demokracji finansowanego z funduszy EOG.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
KIM SĄ DLA CIEBIE RODZICE ZASTĘPCZY?	6
POWIAT BIALSKI	9
CZĘSTOCHOWA	12
GDAŃSK	15
GDYNIA	19
KIELCE	24
POWIAT KŁODZKI	29
POWIAT LEGIONOWSKI	32
NOWY SĄCZ	34
RADOM	37
RYBNIK	40
POWIAT SZCZECINECKI	45
POWIAT TURECKI	51
POWIAT WEJHEROWSKI	54
POWIAT WODZISŁAWSKI	56
POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ - WZÓR	59

„KOALICJA NA RZECZ RODZINNEJ OPIEKI ZASTĘPCZEJ”

jest to grupa praktyków z całej Polski. Naszą misją jest realizowanie prawa dziecka do wychowania w rodzinie. Wierzymy, że dzieci, które nie mogą się wychowywać w rodzinie biologicznej, dzięki opiece rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego będą miały większą szansę na lepszy rozwój, prawidłowy wzorzec rodziny i perspektywę godnego i szczęśliwego życia.

www.koalicja.org

e-mail: biuro@koalicja.org

Edyta Wojtasińska, mama naturalna, zastępcza i adopcyjna. Teolog i psychopedagog, trener. Jest współzałożycielką Stowarzyszenia Rodzicielstwa Zastępczego „Jedno Serce” oraz przewodniczącą Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Szanowni Państwo,
oddajemy w Państwa ręce publikację, w której staraliśmy się pokazać dobre praktyki z zakresu realizacji Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przede wszystkim w obszarze rodzinnej opieki zastępczej.

Znajdą tutaj Państwo przykłady lokalnych działań miast na prawach powiatu i powiatów ziemskich. Niektóre rozwiązania są starsze niż sama ustawa, a ich wdrażanie i ewaluacja pozwoliły na wyciąganie wniosków i udoskonalanie przyjętych rozwiązań. Część powiatów, które podzieliły się z nami swoimi doświadczeniami, już została doceniona przez Koalicję na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej poprzez wręczenie wyróżnień podczas Kongresu Rodzicielstwa Zastępczego w 2015 roku, pozostali to niewątpliwie kandydaci do wyróżnień w roku 2016. Wierzymy, że są także inni, do których jeszcze nie udało nam się dotrzeć, godni pokazania i wyróżnienia. Zależało nam, aby pokazać rozwiązania, które mogą być inspiracją dla innych samorządów. Znajdą Państwo w tej publikacji przykłady powiatów, w których funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej pełni Centrum Pomocy Rodzinie, oraz takie, które to zadanie zleciły. Wiele samorządów podzieliło się swoimi doświadczeniami ze współpracy z lokalnie działającymi organizacjami pozarządowymi, z realizacji działań promujących i wspierających rodzicielstwo zastępcze oraz dzieci powierzane pieczy.

Publikacja ta powstała w ramach realizacji projektu „Dobre działanie to w sedno wnikanie” współfinansowanego z funduszy EOG w ramach programu Obywatele dla Demokracji.

Jest to kontynuacja działań, które Koalicja prowadzi od 2005 roku. Staramy się monitorować zarówno tworzenie i zmiany obowiązującego prawa, jak i jego praktyczną realizację. Mamy świadomość, że to od lokalnych działań i prowadzonej w samorządach polityki społecznej zależy faktyczny los dzieci powierzanych pieczy zastępczej. Z dużym niepokojem przyjmujemy informacje zarówno o braku kandydatów na rodziców zastępczych, jak i o powierzaniu, szczególnie młodszych dzieci, pod opiekę instytucji. Wierzymy, że dzielenie się doświadczeniem z realizacji obowiązujących przepisów i podejmowanych działań może pozytywnie wpłynąć na powierzanie dzieci przede wszystkim pod opiekę rodzin, podnoszenie kompetencji rodziców zastępczych, wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa dzieci i stabilność ich umieszczenia.

Dwunastoletnie doświadczenie działania Koalicji pokazuje nam, że tylko dobra współpraca lokalnych osób, instytucji i organizacji może przynieść wymierne i długofalowe korzyści, a kluczową rolę odgrywają wzajemny szacunek, dobra i otwarta komunikacja oraz poczucie, że wszystkim podejmowanym działaniom przyświeca wspólny cel.

Mam nadzieję, że ta publikacja przyczyni się do tego. To dzięki wizji i odwadze możemy zmienić rzeczywistość.

W imieniu Koalicji chciałabym podziękować tym wszystkim, którzy zadali sobie trud i opisali swoje działania, a także każdej z osób zaangażowanych w powstanie tej publikacji, w szczególności dziękuję Związkowi Powiatów Polskich, Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „CENTRUM” oraz Ministerstwu Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Edyta Wojtasińska

Przewodnicząca Koalicji na rzecz
Rodzinnej Opieki Zastępczej

Jayne E. Schooler z mężem Davidem są rodzicami zastępczymi od 1978 r. Mieszkają i pracują w Stanach Zjednoczonych w Ohio. Jayne jest pracownikiem socjalnym, od ponad 25 lat szkoli profesjonalistów i rodziny zastępcze oraz adopcyjne. Jest autorką siedmiu książek poświęconych problemom rodzin adopcyjnych i zastępczych.

Kim są dla ciebie rodzice zastępczy?

Co mówią rodzice zastępczy?

W Stanach Zjednoczonych w ostatnich trzydziestu latach były prowadzone badania powodów, z jakich rodzice zastępczy rezygnują z pełnienia tej roli. Poszczególni badacze dochodzili do tych samych wniosków:

- **Rola rodzica zastępczego nie jest jasno zdefiniowana, brakuje też szacunku i uznania ze strony instytucji pomocy społecznej powołanych do działania na rzecz dzieci**

Głównym powodem rezygnacji z rodzicielstwa zastępczego jest niejasność oczekiwań i poczucie dezorientacji dotyczące swojej roli oraz trudność w zdefiniowaniu tego, kim jestem, zwłaszcza w relacjach z instytucjami. Dotyczy to szczególnie braku jasności co do zakresu odpowiedzialności oraz braku szacunku i uznania ¹.

W istniejących publikacjach i badaniach można znaleźć następujące cytaty:

- ▶ „nie mieliśmy jasności, jakie są oczekiwania pracowników socjalnych wobec nas”;
- ▶ „nigdy nie byliśmy **naprawdę** włączeni w prace zespołów oceniających sytuację dziecka; nie otrzymywaliśmy kompletu dokumentacji, a nawet była ona przed nami ukrywana”;
- ▶ „nasz wkład był umniejszany, a opinie traktowane jako trywialne”;
- ▶ „byliśmy traktowani jako lepsza wersja opiekunek do dzieci”;
- ▶ „współpracujący z nami pracownik mógł wpadać niezapowiedziany, co jest przejawem braku zaufania”;
- ▶ „współpracujący z nami pracownik nie wyjaśniał nam, dlaczego pewne kroki wobec dziecka lub nas są podejmowane”;
- ▶ „współpracujący z nami zespół negatywnie oceniał naszą pracę”.

- **Brak szkoleń na odpowiednim poziomie, które umożliwiłyby skuteczną i efektywną opiekę nad powierzonymi dziećmi**

Rodzice zastępczy w licznych badaniach wskazywali jako powód rezygnacji niedostateczne i nieadekwatne przygotowanie do swojej roli w ramach szkoleń dla kandydatów oraz brak profesjonalnych, wartościowych szkoleń uzupełniających:

- ▶ „Szkolenie, które zostało mi zaoferowane jako przygotowujące do roli rodzica zastępczego, nie przygotowało mnie na rzeczywiste wyzwania związane z rodzicielstwem zastępczym”;
- ▶ „Dzieci, które zostały u mnie umieszczone, mają olbrzymie zaburzenia zachowania, ale instytucje pomocy społecznej odpowiedzialne za rozwój rodzicielstwa zastępczego nie oferują żadnych szkoleń, które mogłyby mi rzeczywiście pomóc w poradzeniu sobie z problemami powierzonych dzieci” ².

- **Brak wsparcia**

Respondenci wskazywali, że „aby poradzić sobie z dziećmi, które przejawiają zaburzenia zachowania, czy z innymi codziennymi problemami, potrzebują wsparcia ³”, które musi pochodzić z różnych źródeł:

► „Obawiam się zapytać przełożonego o możliwość wzięcia urlopu i wsparcie rodziny pomocowej. Gdy poprosiłam o to ostatnim razem, miałam poczucie, że zostałam oceniona jako ta, która nie radzi sobie z zadaniami rodzica zastępczego”.

► „Kiedy poprosiłam pracownika socjalnego, z którym współpracuję, o pomoc w załatwieniu urlopu i umieszczeniu dzieci na ten czas w rodzinie pomocowej, odpowiedział stanowczo, że tego nie zrobi i że muszę sobie samodzielnie zorganizować pomoc, a ja nie znałam żadnych innych rodziców zastępczych”.

► „Nigdy nie spotkaliśmy się z pracownikiem socjalnym, który był odpowiedzialny za rodzinę, z której dziecko zostało u nas umieszczone. Jedynie jego pomocnik przychodził, aby zabrać dziecko na wizyty w domu. Ta osoba nigdy nie odpowiedziała na żadne moje pytanie”.

► „Pracownikowi socjalnemu, z którym współpracuję, my, zajmując 3 do 4 dni oddzwonienie do nas ⁴”.

Z przedmiotowych badań wynika, że niezwykle istotny jest wzajemny szacunek. W związku z tym konieczna jest refleksja instytucji nad wzajemnymi relacjami.

Pytania do profesjonalistów - jak postrzegam rodziców zastępczych?

Będąc pracownikiem socjalnym współpracującym z rodzicami zastępczymi, możesz w rozmaity sposób postrzegać rodzica zastępczego i jego rolę.

Sprawdź, które z określeń są ci najbliższe. Możesz wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

- gospodyni domowa _____
- rzecznik interesu dziecka _____
- niania _____
- wolontariusz _____
- pełnoprawny członek zespołu, którego celem jest uleczenie zranionego dziecka _____
- mentor rodziny biologicznej dziecka _____

Jeśli ktoś postrzega rodzica zastępczego jako pełnoetatową niankę lub gospodynię domową, to jaka będzie jego motywacja do włączenia go w pracę zespołu podejmującego decyzje dotyczące dziecka?

Gdy ktoś patrzy na rodzica zastępczego jak na wolontariusza, to do jakiego stopnia będzie się liczył z jego opiniami czy przemyśleniami?

Natomiast jeśli ktoś postrzega rodzica zastępczego jako osobę kluczową z punktu widzenia dobra dziecka, jego rzecznika, to uzna zaangażowanie go w pracę zespołu i współdecydowanie o podejmowanych działaniach za niezbędne.

Jaka byłaby odpowiedź rodziców zastępczych, gdyby ich zapytać, jak są oceniani przez pracowników socjalnych? W wielu przypadkach odpowiedź ta byłaby inna od ocen podawanych przez pracowników.

Rodzice zastępczy traktowani jako pełnoprawni członkowie zespołu - korzyści i wyzwania

Rodzice zastępczy odgrywają kluczową rolę w życiu powierzonych im dzieci. Są oni osobami, które stoją pomiędzy zranionym dzieckiem a zasobami, które są potrzebne dziecku do zdrowienia.

Włączenie rodziców zastępczych w pracę zespołu i traktowanie ich jako pełnoprawnych członków nie tylko zmienia ich życie, ale też daje wiele korzyści samemu zespołowi:

- dzielenie się odpowiedzialnością;
- każdy członek zespołu wnosi nowe pomysły, spojrzenie i umiejętności;
- lepsza komunikacja;
- lepszy przepływ informacji;
- wyższa jakość opieki nad powierzonym dzieckiem i lepsza współpraca z rodziną biologiczną.

Korzyści z włączenia rodziców zastępczych do zespołu jest zdecydowanie więcej niż związanych z tym wyzwań, które można przewyciężyć:

- *Brak motywacji do wspólnej pracy po stronie rodziców zastępczych lub reszty zespołu.*
- *Wnoszenie poczucia wypalenia zawodowego (przez dowolnego członka zespołu).*
- *Trudności z dopasowaniem terminów spotkań.*
- *Opóźnienia w opracowywaniu planu pomocy dziecku.*
- *Brak poczucia wartości dodanej z włączenia rodziców w pracę zespołu.*

Wyzwania należy rozpoznać i opracować plan ich przewyciężenia. Trzeba bowiem pamiętać, że to dzieci najczęściej skorzystają na pracy zespołowej.

Rodzice zastępczy jako pełnoprawni członkowie zespołu: praktyczna strona zagadnienia

Najpierw pozostali członkowie zespołu powinni zmienić postrzeganie rodzica zastępczego i zdefiniować jego rolę. Kim jest rodzic zastępczy:

1. Jest rodzicem.

Rodzice zastępczy, decydując się na rodzicielstwo zastępcze, przede wszystkim podejmują się roli rodzica. To oznacza, że pełnią rolę rodzica zastępczego, wykonują wszystkie działania i czynności właściwe każdemu rodzicowi.

2. Jest uzdrawiającym opiekunem.

Od rodzica zastępczego oczekuje się, że stworzy przyjętym dzieciom środowisko, w którym będą one powoli odnajdywać poczucie bezpieczeństwa, zdrowieć, korygować zachowania. Aby rodzic zastępczy kompetentnie i świadomie mógł oddziaływać na dziecko, musi wcześniej zostać odpowiednio przeszkolony i korzystać z profesjonalnego doradztwa oraz umieć zastosować w praktyce umiejętności wyniesione ze szkoleń.

3. Jest rzecznikiem interesu dziecka.

Rodzic zastępczy stara się, aby instytucje i służby, z którymi pracuje, rozumiały sytuację dziecka, jest rzecznikiem jego interesu. Szuka pomocy dla dziecka w powołanych do tego instytucjach, szkole czy społeczności lokalnej.

4. Jest pełnoprawnym członkiem zespołu.

Rodzic zastępczy jest członkiem zespołu decydującego o sytuacji dziecka. Dbą o to, aby potrzeby dziecka były zaspokajane, w tym podstawowa potrzeba bezpieczeństwa, stabilizacji i stałości umieszczenia.

Kolejny krok to zdefiniowanie składu zespołu:

Skład zespołów może się różnić:

PODSTAWOWY SKŁAD TO: pracownik socjalny (tu w rozumieniu: koordynator), rodzic zastępczy, superwizor, rodzice biologiczni dziecka oraz inni odpowiedni pracownicy instytucji.

DODATKOWO MOGĄ DOŁĄCZYĆ: krewni i inne osoby ważne dla dziecka.

DOŁĄCZA SIĘ WG POTRZEB: sędziego czy przedstawiciela ośrodka adopcyjnego.

ZESPÓŁ MOŻE BYĆ WSPARTY DODATKOWO PRZEZ: nauczycieli dziecka, lekarza, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych, wolontariuszy pracujących z dzieckiem czy inne zasadnie dobrane osoby.

Celem zespołu jest ocena sytuacji dziecka, wytyczenie kierunków działań, zaplanowanie ich i wdrożenie. Plan powinien obejmować cały pobyt dziecka w opiece, w tym działania na rzecz powrotu do rodziny biologicznej, adopcji lub mające na celu przygotowanie dziecka do samodzielnego życia po opuszczeniu rodziny zastępczej. Kluczowa jest współpraca i dobra komunikacja całego zespołu.

¹ Denby, R.; Rindfleisch, N. and Bean, G. (1999) *Predictors of foster parents' satisfaction and intent to continue*. Child Abuse and Neglect, Vol. 23, No. 4, pp 287-303.

² A System in Transition: Examining Foster Parent Recruitment and Retention Tranier's Manual, The National Foster Parent Association

³ Denby, strona 301.

⁴ System in Transition

POWIAT BIALSKI

Powiat bialski – największy powiat ziemski w województwie lubelskim. Jego siedzibą jest miasto Biała Podlaska.

*Powierzchnia 2754 km²
Liczba ludności 113 764*

Współpraca Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej z organizacją pozarządową. Od organizacji ogólnopolskiej do lokalnie działającej, czyli historycznie rzecz ujmując...

Współpraca powiatu bialskiego z organizacjami pozarządowymi w obszarze rodzinnej pieczy ma wieloletnią tradycję, jej początek zbiega się w czasie z początkiem istnienia powiatu.

Pierwotnie współpraca dotyczyła prowadzenia dwóch rodzinnych domów dziecka w Bohukałach, których organem założycielskim było Towarzystwo Nasz Dom z siedzibą w Warszawie. Na terenie powiatu nie było wówczas żadnej organizacji, która miałaby potencjał wymagany do utworzenia i poprowadzenia domów.

Jednocześnie istniało głębokie przekonanie, że są potrzebne miejsca, w których dzieci przebywające poza własną rodziną odnajdą poczucie bezpieczeństwa, akceptacji i stabilizację niezbędną do prawidłowego rozwoju.

Organizacja pozarządowa wzięła na siebie obowiązek wyszukania i adaptacji budynku, przeprowadzenia remontu, wyposażenie go w niezbędny sprzęt. Równolegle należało zadbać o rodziny, które zdecydowałyby się zamieszkać w nowo tworzonych domach i przyjąć potrzebujące wsparcia dzieci.

Cała inicjatywa została przeprowadzona bardzo sprawnie. Dużym zasobem dla powiatu okazało się wieloletnie doświadczenie dużej organizacji pozarządowej w otwieraniu i prowadzeniu podobnych domów, w tym również umiejętność pozyskiwania kandydatów na rodziców, a następnie objęcia ich wsparciem głównie w postaci merytorycznych szkoleń.

Sukces tego procesu leżał u podstaw podjęcia przez samorząd decyzji o utworzeniu kolejnego rodzinnego domu dziecka i powierzeniu jego prowadzenia jednej z rodzin, która nabyła już doświadczenia w Bohukałach. Wszystko to

zaowocowało możliwością zwiększenia miejsc w rodzinnych formach opieki zastępczej, a w konsekwencji – likwidacją instytucjonalnego domu dziecka, w którym przebywało w tym samym czasie kilkadziesiąt dzieci. Dom Rodzinny w Żabcach pozostał jednostką organizacyjną powiatu, zatem zadania z zakresu pieczy zastępczej w formach rodzinnych realizowane są zarówno w formie zleconej, jak i za pomocą zasobów własnych.

Trudność we współpracy z Towarzystwem Nasz Dom od początku stanowiła odległość biura i siedziby władz stowarzyszenia od Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej, które pełniło nadzór nad prawidłowością wykonywania zleconego zadania. Odległość 200-kilometrowa znacząco ograniczała możliwość prowadzenia stałego dialogu, współdzielenia zadań, sprawnego podejmowania decyzji. Niosła też wiele technicznych problemów natury administracyjnej – często dochodziło do sytuacji, kiedy osoby prowadzące domy musiały jeździć do Warszawy, by uzyskać podpisy władz Towarzystwa na dokumentach bankowych, księgowych czy też wszelkiego rodzaju umowach. W miarę upływu czasu trudności z tym związane były już na tyle oczywiste dla każdej ze stron – zarówno dla Towarzystwa, jak i PCPR, a także samych prowadzących – że zapadła decyzja o zakończeniu bezpośredniej współpracy. Podjęcie takiej decyzji było właściwie naturalną konsekwencją trwającego od kilku lat procesu zwiększania aktywności rodziców zastępczych w powiecie, ich zaangażowania w lokalną politykę społeczną i wzrostu kompetencji. W 2009 roku zostało zarejestrowane Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego Jedno Serce z siedzibą w Żabcach, którego założycielami byli już doświadczeni rodzice zastępczy, w tym również prowadzący placówki opiekuńczo-wychowawcze

typu rodzinnego. Otoczeni kręgiem osób wrażliwych na potrzeby dzieci, posiadających merytoryczną wiedzę z zakresu finansów, wydatkowania i rozliczania publicznych środków członkowie Stowarzyszenia stali się partnerami dla samorządu powiatowego w rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Współpraca ta zaowocowała przejęciem od Towarzystwa Nasz Dom prowadzenia placówek typu rodzinnego, które od 2011 roku pozostają Domami Rodzinnymi Stowarzyszenia Jedno Serce.

Stowarzyszenie prowadzi również mieszkanie chronione dla młodzieży realizujące proces usamodzielniania.

Miejsce i rola organizacji pozarządowych w powiecie białskim

Program współpracy powiatu białskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego określa jako cel główny lepsze zaspokojenie potrzeb społecznych oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców powiatu poprzez efektywne wykorzystanie aktywności społecznej.

W tym szczególnym obszarze, jakim jest organizacja opieki nad dziećmi, zasadniczą rolę odgrywa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które realizuje zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Strategicznym celem organizatora jest propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwój pieczy zastępczej w celu zapewnienia dzieciom opieki i wychowania w warunkach zbliżonych do rodziny naturalnej.

Realizując ten cel, organizator zaprasza organizacje pozarządowe do aktywnej współpracy między innymi w podejmowaniu działań z zakresu:

- wspierania rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego,
- tworzenia systemu wsparcia dla rodzinnych form opieki zastępczej,
- pozyskiwania nowych rodzin zastępczych,
- wdrożenia systemu cyklicznych szkoleń dla funkcjonujących już rodzin zastępczych,
- tworzenia i prowadzenia grup wsparcia dla rodziców zastępczych oraz pełnoletnich już wychowanków pieczy zastępczej,
- prowadzenia wsparcia psychologiczno-pedagogicznego osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej.

Istotnym zadaniem z punktu widzenia PCPR jest budowanie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Organizacja mająca doświadczenie w rodzicielstwie zastępczym włącza się aktywnie w realizację tych działań, inicjuje i współorganizuje wydarzenia integrujące środowisko, zaprasza do dyskusji na temat skutecznego wsparcia dzieci i rodzin potrzebujących pomocy.

Rozwój współpracy - kto na niej korzysta

Powierzanie konkretnych zadań i współpraca z organizacją pozarządową w rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej owocuje stałym rozwojem tych form w powiecie. Dzięki temu rośnie liczba dzieci trafiających pod opiekę rodzin, a jednocześnie podnosi się poziom opieki w rodzinach.

Stowarzyszenie dużą wagę przywiązuje do poszerzania wiedzy i podnoszenia kwalifikacji, organizując szkolenia, warsztaty, konferencje dla rodziców zastępczych i pracowników systemu. Organizacja pozyskuje środki, aplikując do różnych programów, dzięki czemu jest możliwość łączenia działań i realnej współpracy – na przykład wspólne organizowanie szkoleń, gdzie PCPR dofinansowuje uczestnictwo rodziców zastępczych, którzy nie są członkami stowarzyszenia. W ten sposób wszyscy zdobywają

wiedzę i mają możliwość nabierania kompetencji niezbędnych w pracy z dziećmi krzywdzonymi.

Ważnym działaniem wspierającym dzieci z rodzin zastępczych jest program stypendialny Jednego Serca. Zachęca on do podejmowania wysiłku w procesie edukacji, do wysokiej frekwencji, dobrego zachowania, uczy dzieci realizacji założonych celów, nagradzając ich systematyczną pracę.

Tradycją jest wspólne organizowanie imprez okolicznościowych, podczas których wzajemna współpraca znacząco podnosi ich poziom i pozwala w większym stopniu odpowiadać na potrzeby środowiska.

Organizacja pomaga też w działaniach merytorycznych – jej członkowie zapraszani są do uczestnictwa w zespołach dokonujących okresowej oceny sytuacji, do dyskusji nad problemami i rozwiązywania sytuacji trudnych, czasem kryzysowych. To ważne działania, które wzbogacają wiedzę i pozwalają wymieniać doświadczenia, uczyć się wzajemnie i szukając jak najlepszych rozwiązań.

Strategia prowadzenia realnej współpracy z organizacjami pozarządowymi pozwala na zwiększenie skuteczności prowadzonych działań, realizację podjętych celów, a przede wszystkim zapewnia optymalne wsparcie konkretnemu DZIECKU, którego dobro jest zawsze dobrem nadrzędnym.

Autorka: Halina Mincewicz — dyrektor PCPR w Białej Podlaskiej

CZĘSTOCHOWA

Częstochowa – miasto na prawach powiatu w województwie śląskim.

Powierzchnia 159,71 km²

Liczba ludności 231 115

Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY” jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Częstochowie, mieście na prawach powiatu.

Stowarzyszenie „DLA RODZINY” realizuje zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej, wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej. Inicjatywa utworzenia stowarzyszenia pojawiła się, kiedy w naszym mieście zadania z zakresu pomocy społecznej zaczęto przekazywać organizacjom pozarządowym. Członkowie stowarzyszenia to osoby, które przed przekazaniem zadań z ww. zakresu realizowały je w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Doświadczenie było naszym atutem i miało znaczenie przy rozstrzygnięciu konkursu. Mieliśmy jednak obawy, czy w innej formule, kiedy za wszystko odpowiadamy sami, damy radę. Nie mieliśmy lokalu, mebli, sprzętów..., ale mieliśmy wsparcie przyjaciół, którzy nam pomogli, i daliśmy radę! Realizację zadania zleconego obejmującego funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej rozpoczęliśmy 1 lipca 2013 r. Obecnie działamy na podstawie umowy z Urzędem Miasta Częstochowy zawartej do 31 grudnia 2019 r. Częstochowskie Centrum Wsparcia Rodziny prowadzone przez nasze stowarzyszenie to zadanie realizowane obecnie przez 25 osób. Są wśród nas koordynatorzy, pracownicy socjalni, asystenci rodziny, pedagog, psycholog, mediator, a także pracownicy zatrudniani w ramach Centrum Integracji Społecznej. Działania, które realizujemy, nie byłyby możliwe do wykonania, gdyby nie wolontariusze stali, jak i te osoby, które wspierają nas aktywnie przy różnych okazjach.

Z samorządu otrzymujemy środki na realizację zadania, tj. na pokrycie wynagrodzeń, opłat za media, materiały biurowe. Pozyskujemy także dodatkowe fundusze z różnych grantów i w ramach projektów.

Nasze działania koncentrują się na dziecku i rodzinie. Bez względu na to, czy mówimy o rodzinie biologicznej czy zastępczej, to staramy się wskazywać na fakt, że bezpieczeństwo i zdrowie dzieci są najważniejsze. Przedstawiciel stowarzyszenia jest członkiem zespołu ds. rozwoju pieczy zastępczej powołanym przez prezydenta miasta.

Co jako stowarzyszenie robimy inaczej? – to często zadawane pytanie, bo przecież przedtem, będąc pracownikami ośrodka pomocy, też pracowaliśmy z rodzinami zastępczymi.

Zmian jest wiele. Przeorganizowaliśmy swój system pracy. Pracujemy od 7.30 do 19.00 (praca na dwie zmiany). To pozwoliło na zwiększenie dostępności koordynatorów dla rodziców zastępczych, ale przede wszystkim zwiększyło dostęp do specjalistów: pedagoga, psychologa, mediatora. Centrum stało się miejscem, gdzie dzieci spotykają się z rodzicami biologicznymi. Prowadzimy szkolenia i grupy wsparcia dla rodziców, dzieci i młodzieży. Systematycznie odbywają się spotkania w ramach szkoły dla rodziców. Wolontariusze z Pogotowia Lekcyjnego prowadzą zajęcia dla dzieci. Działa telefon dla rodziców zastępczych – możliwość kontaktu telefonicznego ze specjalistami (w sytuacjach trudnych) o każdej porze. Potrzebę taką zasygnalizowali rodzice zastępczy, a my, widząc jej zasadność, przychyliliśmy się do tej prośby.

Nawiązaliśmy współpracę z wieloma podmiotami pracującymi na rzecz dzieci i rodzin. Bierzemy udział w projektach prowadzonych w partnerstwie, staramy się, aby te działania przekładały się na rezultaty dające nowe możliwości w rozwiązywaniu problemów. Projekty i pozyskane środki umożliwiły organizację pikników, zawodów, wycieczek, których podstawowym celem jest integracja środowiska rodziców zastępczych i dzieci. Dzięki spotkaniom w ramach projektu realizowanego przez Koalicję na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej WiP wspólnie i profesjonalnie poznaliśmy pomysły innych, jeden z nich wprowadziliśmy w życie. Rada Rodziców Zastępczych, bo o niej mowa, pozwala na lepszą współpracę

z rodzicami zastępczymi. Uważamy, że to, co najważniejsze w pracy organizatora, to wyjście z roli „eksperta”, który zawsze „wie lepiej”, na rzecz wypracowania wspólnie zasad działania na rzecz dzieci i funkcjonowania rodzin zastępczych. Pisząc o uczestnictwie w projekcie WiP, chcę podkreślić znaczenie, jakie ma dla nas możliwość zobaczenia od drugiej strony codzienności i spraw rodziców zastępczych, a także ich oczekiwań wobec profesjonalistów. Bardzo chcielibyśmy, żeby nasi rodzice zastępczy mieli możliwość takich spotkań, które pozwalają na obejrzenie trudnych spraw oczami innych ludzi i korzystanie z ich doświadczeń.

Wiele korzyści przynosi nam możliwość prowadzenia profesjonalnych mediacji rodzinnych. Mamy w swoim gronie mediatora, który w sytuacjach trudnych dotyczących porozumienia pomiędzy rodzicami zastępczymi a rodzicami biologicznymi prowadzi mediacje, często zakończone zawarciem ugody lub porozumienia.

Dodatkowym czynnikiem wspomagającym pracę koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej jest to, że prowadzone przez nas zadanie obejmuje działania z zakresu gminy na rzecz rodzin z wieloma problemami poprzez wsparcie asystenta rodziny. Praca w jednym zespole to uzupełnianie i możliwość szybkiego reagowania w sytuacjach trudnych.

Formuła stowarzyszenia pozwala nam na wyjście ze ścisłych, urzędniczych sposobów działania. Zostało to docenione przez rodziców zastępczych, którzy coraz chętniej uczestniczą w proponowanych działaniach, a często sami są inicjatorami różnych spotkań. Doceniamy tę współpracę i staramy się, aby nasze centrum było miejscem przyjaznym i chętnie odwiedzanym, również wtedy, kiedy „nic się

nie dzieje”, ale jest potrzeba spotkania i zwyczajnej rozmowy. Myślę, że warunki lokalowe, jakie stworzyliśmy, sprzyjają wzajemnym kontaktom, a kiedy są sytuacje trudne (a jest ich sporo), chociaż trochę wpływają na ich złagodzenie. Pokój zabaw dla dzieci pozostawionych pod opieką wolontariuszy lub stażystów zatrudnionych w ramach umowy z PUP w czasie, kiedy dorośli rozmawiają, ułatwia spotkania zarówno przed południem, jak i po południu. Dobrej atmosferze sprzyja możliwość skorzystania z herbaty czy kawy podczas wizyty u nas, brak pośpiechu i to, że jeżeli nie ma osoby, do której zgłasza się rodzic czy wychowanek, to staramy się pomóc i wysłuchać, a jeżeli to możliwe, załatwić pilną sprawę. Ważne, żeby nikt nie czuł się źle potraktowany czy też zignorowany.

Nasze działania to także poszukiwanie sponsorów i darczyńców, bo tak jak inni organizatorzy rodzinnej pieczy dbamy o to, żeby celebrować ważne wydarzenia, takie jak: Dni Rodziny, Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, Dzień Dziecka. W maju 2014 rok podczas konferencji z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego zostało podpisane porozumienie o współpracy organizacji pozarządowych i samorządu. Jesteśmy liderami tego porozumienia. W ramach porozumienia został stworzony program stypendialny Spełnione Marzenia adresowany do dzieci zdolnych z niezaможnych rodzin.

Celem naszych działań jest stworzenie bezpiecznych domów dla dzieci, w których kochający i odpowiedzialni rodzice zastępczy zadbają o ich rozwój, dając dobry przykład dorosłego życia, pozwolą na zachowanie tożsamości dziecka i nauczą, że miłość jest czymś bardzo ważnym, czymś, na co zasługuje każdy człowiek, a przede wszystkim dziecko. Podczas szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych staramy się, aby każdy uczestnik szkolenia zdobył jak najrozsądniejszą wiedzę dotyczącą sytuacji, z jakimi może się spotkać, jak może im zaradzić i na jakie wsparcie z naszej strony jako organizatora może liczyć. Pracujemy także z dziećmi kandydatów na rodziców zastępczych, ponieważ uważamy, że przygotowanie całej rodziny (a nie tylko dorosłych) pozwoli na pełną akceptację i przyjęcie dziecka do rodziny powierzonych dzieci.

Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY” znane jest w naszym mieście jako to, które pracuje na rzecz dzieci i rodziny, opierając się stereotypom i rutynie. Myślę, że duże znaczenie ma fakt, że nie brakuje wśród nas zapaleńców, ale także ludzi, którzy po prostu lubią to, co robią, bo bez tego nawet najlepsze działanie nie miałoby szans powodzenia. I jeszcze jedno, bez wizji i planu jej realizacji trudno myśleć o powodzeniu. Zatem życzę wszystkim Organizatorom Rodzinnej Pieczy Zastępczej zarówno pomysłów, jak i przyjaciół, którzy pomogą w ich realizacji, oraz wytrwałej pracy, dzięki której entuzjazm przerodzi się w wymierne efekty.

Autorka: Lidia Zeller – prezes Stowarzyszenia na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY”, pedagog, wykładowca.

„Nadzieja nie jest marzeniem, ale sposobem na realizację marzeń”

GDAŃSK

Gdańsk – miasto na prawach powiatu. Stolica województwa pomorskiego.

*Powierzchnia 262 km²
Liczba ludności 460 354*

Dobre praktyki w rozwoju rodzicielstwa zastępczego - doświadczenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Rozwój rodzinnych form opieki zastępczej

Rozwojowi rodzinnych form pieczy zastępczej sprzyja wiele czynników, ale przede wszystkim polityka miasta skupiona na zapewnieniu dzieciom prawa do wychowywania się w środowisku rodzinnym. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (dalej: MOPR) w Gdańsku realizuje tę politykę m.in. poprzez:

1. Jasny podział zadań w ośrodku - zadania związane z rodzinną opieką zastępczą realizowane są przez Dział Pieczy Rodzinnej (dalej: DPR), zadania powiatu w zakresie pieczy instytucjonalnej realizowane są przez Dział Pieczy Instytucjonalnej (dalej: DPI).

W strukturach DPR znajdują się:

- a. Zespół diagnostyczno-konsultacyjny, który skupia się na działalności wspierającej rodzicielstwo zastępcze, tworzeniu bazy zasobów i potrzeb w zakresie rodzinnej pieczy, szkoleniach, poradnictwie.
- b. Zespół Rodzinnej Pieczy Zastępczej, którego pracownicy socjalni współpracują z rodzinami zastępczymi i usamodzielnianymi wychowankami.
- c. Zespół Obsługi Finansowej, który realizuje świadczenia finansowe.

Taki podział sprzyja realizacji zadań i rozdziałowi kompetencji w układzie: pomoc niefinansowa – pomoc finansowa, gdzie pomocy finansowej nie uzależnia się od działań podejmowanych przez rodzinę i odwrotnie. ►

2. Kampanię społeczną „Podziel się domem”

– propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego:

- rozpowszechnianie ulotek/informatorów;
- upowszechnianie wiedzy poprzez media – artykuły w prasie, telewizji i radiu (także płatne). Stale współpracujemy w tym zakresie z mediami lokalnymi <http://gdansk.tvp.pl/23261794/odc-21122015>
- festyny dla rodzin zastępczych, np. projekt „3 godziny dla rodziny”;
- stronę internetową z zakładką nt. rodzinnej pieczy zastępczej i całorocznego naboru kandydatów na szkolenie <http://www.mopr.gda.pl/wsparcie-dla/piecz-zastepcza/rodziny-zastepcze-i-rodzinne-domy-dziecka>;
- informacje o wszystkich wydarzeniach na bieżąco umieszczane są na stronach internetowych MOPR i Urzędu Miasta;
- planowane jest wydanie kalendarza na 2016 rok z pracami plastycznymi dzieci z pieczy zastępczej oraz informacjami nt. rodzicielstwa zastępczego, jak również planujemy zamówić gadżety z logo kampanii (kubki, podkładki pod mysz, siatki itp.);
- zrealizowano spot reklamowy pod nazwą „Podziel się domem”, który będzie wyświetlany na stronie MOPR oraz przy okazji audycji telewizyjnych.

3. Inwestowanie w zasoby kadrowe ośrodka

– od 2012 roku przygotowano 6 trenerów realizujących szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzica zastępczego. Tak przygotowane zasoby kadrowe pozwalają na bezpośredni wgląd i udział w kształtowaniu zasobów pieczy zastępczej, aby praca przyszłych rodziców zastępczych była zgodna z polityką ośrodka. Dzięki tej inwestycji mogą się odbywać cykliczne szkolenia dla kandydatów (3-4 grupy rocznie). Na szkolenia przyjmowani są również kandydaci spoza Gdańska, zgodnie z przekonaniem o terapeutycznym wpływie warunków pozamiejskich na strauumatyzowane dzieci.

4. Atrakcyjność wynagrodzeń – od 2012 roku ośrodek proponuje wynagrodzenia wyższe, niż zaproponowano w ustawie. W tym roku (2015) została przyjęta przez Radę Miasta Gdańska uchwała w sprawie podwyższenia kwot wynagrodzeń, podwyżki będą wprowadzone od 1 stycznia 2016 roku.

5. Prestiż zawodowych rodzin zastępczych

– od 2013 roku rekomendujemy przyznanie dyplomów, medali lub odznaczeń Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz Prezydenta Miasta Gdańska wyróżniającym się opiekunom. Typowani rodzice zastępczy to osoby z wieloletnim doświadczeniem i zaangażowane w budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej. Odznaczenia przyznawane są m.in. przy okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego czy Dnia Pracownika Socjalnego (w 2015 roku były przyznawane podczas konferencji poświęconej pieczy zastępczej).

Zasady przekształceń w ramach poszczególnych form pieczy zastępczej są omawiane z rodzinami zastępczymi już w trakcie szkoleń dla kandydatów czy przyznawania kwalifikacji, jak również przy okazji oceny rodziny zastępczej i prowadzących rodzinne domy dziecka. Na tę ocenę składa się m.in. opinia psychologiczna i opinia koordynatora oraz udział rodzin w szkoleniach. Przede wszystkim jednak przy profesjonalizacji kadr mają znaczenie indywidualne predyspozycje opiekunów i ich gotowość do rezygnacji z dotychczasowej pracy zawodowej na rzecz zawodowej opieki zastępczej. Przekształcenia są wówczas wynikiem dobrej współpracy i wzajemnego zaufania na linii pracownik pieczy – opiekun zastępczy.

Pomoc fakultatywna i niefinansowa dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

a) Pomoc fakultatywna – przyznawana jest na wniosek rodziny zastępczej (przygotowaliśmy stosowne formularze) lub w formie pisma z uzasadnieniem potrzeb. Jeżeli rodzina nie dołącza dokumentów potwierdzających konieczność dofinansowania – do wniosku załącza się opinię koordynatora dotyczącą zasadności przyznania świadczenia. Przy rozpatrywaniu wniosku bierze się pod uwagę również to, czy dziecko posiada dochody, np. rentę rodzinną, alimenty. Ponadto dla ujednolicenia na wewnętrzne potrzeby opracowano katalog finansowanych

obszarów i proponowanych kwot. Finansowane obszary:

1. dziecko przyjmowane do rodziny, np. niezbędna odzież, wyposażenie pokoju;
2. zdarzenia losowe lub inne zdarzenia, np. mundurki szkolne, specjalistyczne diagnozy, sprzęt rehabilitacyjny, wyposażenie pokoju, przydomowe place zabaw, sprzęt komputerowy, terapia;
3. wypoczynek poza miejscem zamieszkania dziecka;
4. środki finansowe na utrzymanie lokalu, także dla rodzin, u których jest umieszczonych mniej niż 3 dzieci, w sytuacji gdy lokal został wynajęty celem poprawy warunków mieszkaniowych;
5. świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu, np. dostosowanie kolejnych pomieszczeń do potrzeb dzieci.

b) Wsparcie niefinansowe:

1. grupy wsparcia – stały dostęp do uczestnictwa w grupach wsparcia dla rodzin różnych typów;
2. superwizja dla zawodowych opiekunów;
3. koordynator lub pracownik socjalny DPR dla każdej rodziny zastępczej – stały rozwój tej formy wsparcia: 2012-2013 – 4 koordynatorów, 2014 – 7, 2015 – 13;
4. szkolenia podnoszące kompetencje wychowawcze – ośrodek stale poszukuje atrakcyjnych ofert szkoleniowych dostosowanych do zgłaszanych przez opiekunów lub przez koordynatorów potrzeb. W listopadzie 2015 r. zrealizowano projekt „MOC(ny) w GRUPIE” polegający na wyjazdowym 2-dniowym szkoleniu integracyjnym, podczas którego opiekunowie zastępczy prócz zajęć mieli czas na rekreację i zabawę w czasie uroczystej kolacji. W wyjeździe uczestniczyli też pracownicy pieczy zastępczej (DPR), co sprzyja budowaniu pozytywnej relacji między obiema stronami. Planowane jest kontynuowanie tego projektu;
5. rodziny pomocowe – w 2013 roku przeprowadzono szkolenie dla grupy kandydatów pod kątem pełnienia właśnie tej funkcji. Ponadto ośrodek korzysta z zas-

ów rodzin adopcyjnych, które również mogą pełnić rolę rodziny pomocowej;

6. udział rodzin spokrewnionych i niezawodowych w „Szkółach dla rodziców”;
7. psycholog, psychiatra, prawnik – stały dostęp;
8. diagnoza psychofizyczna dziecka – stały dostęp, realizowana przez podmioty wyłonione w drodze przetargu;
9. diagnoza pod kątem FASD – realizowana w 2014 roku przez podmiot wyłoniony w drodze przetargu, w 2015 – przyznawane są rodzinom środki finansowe w ramach świadczeń fakultatywnych na przeprowadzenie diagnozy;
10. zatrudnianie osób do pomocy w opiece i wychowaniu – zawsze dla rodzin z 4 i więcej dzieci, ale także w rodzinach, gdzie jest ich mniej, gdy wymaga tego sytuacja, np. niepełnosprawność dziecka, intensywna rehabilitacja;

11. pokój kontaktów wyposażony w zabawki, gry, materiały edukacyjne – pokój służy do indywidualnych spotkań rodziców i dzieci w sytuacjach wymagających udziału specjalisty. Pokój ma „lustro weneckie”, które umożliwia swobodną obserwację kontaktów przez pracownika pieczy zastępczej (DPR).

Umieszczanie dzieci w wieku 0-3 lat odbywa się wyłącznie do rodzinnych form. Aby zrealizować ten cel, podjęto i podejmuje się następujące działania:

- w Gdańsku zlikwidowano placówki dla dzieci w wyżej wymienionym wieku, z wyłączeniem dzieci zakwalifikowanych do placówek terapeutycznych;

- działania interwencyjne podejmowane są przez pracownika Centrum Pracy Socjalnej MOPR, realizującego zadania samorządu gminnego. Pracownik socjalny wykonuje działania zabezpieczające dobro dziecka (z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Posiada on wiedzę na temat funkcjonujących punktów pogotowia rodzinnego i w przypadkach konieczności zabezpieczenia dzieci uczestniczy w działaniach podejmowanych przez policję i przewozi dziecko do odpowiedniej rodziny zastępczej. Jeżeli sprawa dotyczy licznego rodzeństwa, w różnym wieku, wówczas zdarza się, że czasowo starsze dzieci zostają umieszczone w placówce. Jednocześnie trwają intensywne poszukiwania możliwości połączenia dzieci. Dbamy, aby dzieci w tym okresie miały ze sobą stały kontakt;

- duża dbałość sędziów rodzinnych, aby w odniesieniu do małych dzieci jako forma pieczy zastępczej została wskazana forma rodzinna, czasem nawet wstrzymują się z wydaniem postanowienia do czasu znalezienia odpowiedniego miejsca;

- umieszczanie dzieci w dużym oddaleniu od Gdańska jest zagrożeniem dla utrzymywania relacji z rodziną dziecka, dlatego też sporadycznie zwracamy się do innych powiatów z poszukiwaniem wolnego miejsca. Jeśli zwracamy się z taką prośbą, to najczęściej dotyczy ona dzieci niepełnosprawnych lub tych, o których wiemy, że będą zakwalifikowane do adopcji. Gdańsk posiada obecnie 46 zawodowych form rodzinnych, z tego 29 usytuowanych poza miastem, na terenie województwa pomorskiego. Rodziny współpracujące z nami mają jasno określone reguły dotyczące przyjazdów do Gdańska. Zatem w tym wypadku kwestia umieszczenia dziecka poza miastem nie stanowi zagrożenia dla budowania prawidłowych relacji dzieci z ich rodzicami. Opiekunowie zastępczy przyjeżdżają nawet kilka razy w tygodniu do Gdańska na umówione spotkania z rodziną dziecka.

Planowanie odpowiedniej liczby miejsc możliwe jest dzięki ścisłej współpracy z pracownikami socjalnymi i asystentami z Centrów Pracy Socjalnej (z gminy), którzy informują DPR o zagrożeniach środowiskowych, monitorują rodziny biologiczne, informują sąd. Pozwala nam to przygotować się na przyjęcie nowych

dzieci. Wskazane wyżej zasoby (46 zawodowych form rodzinnych) zabezpieczają potrzeby Gdańska w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej. Jednakże kampania „Podziel się domem” jest kontynuowana i obecnie dedykowana głównie dzieciom niepełnosprawnym i małoletnim matkom, gdyż dla tej grupy najtrudniej pozyskać odpowiednich kandydatów.

Wolontariat i współpraca z organizacjami pozarządowymi

1. Na stałe współpracujemy z:

- Fundacją na rzecz dziecka i rodziny FAScynacje – propagowanie wiedzy nt. FASD, szkolenia, diagnoza, terapia, specjalistyczny wolontariat;
- Fundacją METAPOMOC – wsparcie wychowanków;
- Fundacją Rodzina Jest Ważna – organizacja festynów, wyjazdów wakacyjnych, wolontariat akcyjny, paczki świąteczne;
- Towarzystwem Nasz Dom – coroczna akcja „Teraz rodzina” – granty dla rodzin zastępczych;
- Fundacją „Dla Rodziny” i stowarzyszeniem rodzin zastępczych i adopcyjnych PELIKAN – szkolenia kandydatów do pełnienia roli rodzica zastępczego;
- Centrum Wolontariatu – współpraca na rzecz pozyskiwania wolontariuszy.

2. Działania akcyjne:

- obchody Dnia Dziecka, koncerty charytatywne, wakacyjny rejs Gdańsk – Westerplatte, akcja zbierania środków dla utalentowanych dzieci, sponsorowanie wejściówek do atrakcyjnych miejsc, np. Ergo Areny, Fabryki Świętego Mikołaja, organizacja zabaw choinkowych i paczek świątecznych, przekazywanie darów, np. rowerków, domków ogrodowych, pieluch, lalek interaktywnych, odzieży, sprzętu RTV, sponsorowanie wyjazdów wakacyjnych.

Autor: Joanna Radzimowska – kierownik Działu Pieczy Rodzinnej MOPR w Gdańsku

GDYNIA

Gdynia – miasto na prawach powiatu w województwie pomorskim.

Powierzchnia 135,14 km²

Liczba ludności 248 574

Gdyńskie doświadczenia w rozwoju rodzicielstwa zastępczego – dobre praktyki

W latach 2012-2014 w Gdyni zwiększyła się liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Pozytywnemu rozwojowi pieczy zastępczej w Gdyni sprzyja polityka miasta postrzegająca konieczność właściwego zabezpieczania dzieci na poziomie optymalnym do ich potrzeb jako kwestię ważną, rodzącą w przyszłości dla społeczności gdyńskich doniosłe skutki.

Wyrazem aprobaty dla proponowanych rozwiązań w obszarze wsparcia dziecka i rodziny jest zatwierdzenie do realizacji Gdyńskiego Programu Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2014-2016. Gdynia z powodzeniem prowadzi pionierskie, innowacyjne działania, rozwijając system zarówno wsparcia rodzin, jak i rozwoju pieczy zastępczej, co było wielokrotnie doceniane i nagradzane zarówno na poziomie lokalnym, jak i ogólnopolskim.

Program zawiera element ustalania limitu tworzenia zawodowych rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka w skali roku. Jest on określony na podstawie dotychczasowych doświadczeń wynikających z analizy liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej w poszczególnych latach.

Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej prowadzi różne aktywności i działania zmierzające do pozyskiwania nowych rodzin zastępczych. Realizowane jest to poprzez liczne akcje promujące rodzicielstwo zastępcze w centrach handlowych, kościołach, na piknikach okolicznościowych lub konferencjach. Informujemy mieszkańców Gdyni o poszukiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych poprzez ogłoszenia w gdyńskim Ratuszu, artykuły w prasie pokazujące pozytywne strony rodzicielstwa zastępczego, wyświetlanie banneru informacyjnego w gdyńskich pojazdach ZKM, wywieszanie plakatów promujących rodzicielstwo zastępcze z hasłem prze-

wodnim „Podaruj miłość – zostań rodziną zastępczą” w trójmiejskiej SKM, prowadzenie akcji pod hasłem „Zawód – rodzic zastępczy” w Powiatowym Urzędzie Pracy. Ponadto zespół prowadzi swoją stronę na portalu społecznościowym Facebook.

Szkolenie rodzin zastępczych prowadzone przez specjalistów zespołu rodzinnej pieczy zastępczej w oparciu o program „Szkola dla rodzin zastępczych” zawiera podstawowy pakiet szkolenia w liczbie 93 godzin dydaktycznych oraz dodatkowy pakiet szkoleniowy dedykowany dla osób chętnych do współpracy w ramach rodziny zawodowej. Zachętą do współpracy dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze lub rodzinne domy dziecka jest udzielanie pomocy fakultatywnej przysługującej rodzinom zastępczym. Dzięki przychylności samorządu, który nie szczędi środków finansowych na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, możliwe jest wynajmowanie domów, w których prowadzone są rodzinne domy dziecka, miasto dba również o ich wyposażanie.

Poza świadczeniami obligatoryjnymi miasto Gdynia udziela rodzinom zastępczym oraz rodzinnym domom dziecka wsparcia w formie świadczeń fakultatywnych. Warunkiem przyznania takiej pomocy jest złożenie wniosku przez rodzinę zastępczą lub prowadzących rodzinny dom dziecka, którego zasadność rozpatrywana jest przez kierownika Zespołu ds. Wsparcia Dziecka i Rodziny.

Standardem wypracowanym przez miasto Gdynia jest udzielanie pomocy fakultatywnej w postaci świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka wszystkim wnioskującym rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka. Dzieci umieszczone w zawodowych rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka otrzymują również dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania.

W wyjątkowych sytuacjach przyznawane jest także świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki. Z tytułu tej pomocy została na przykład dofinansowana kosztowna operacja niepełnosprawnego dziecka umieszczonego w zawodowej specjalistycznej rodzinie zastępczej.

W przypadku zaistnienia potrzeby przeprowadzenia remontu przyznawana jest również pomoc w postaci świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnych prac. Taka pomoc przeznaczana była przez rodziny zastępcze na rzecz podniesienia standardu lub dostosowania mieszkania albo domu do potrzeb przebywających tam dzieci.

Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej poza obowiązkowymi zadaniami rozwija dodatkową ofertę wsparcia dla rodzin na poziomie adekwatnym do rejestrowanych potrzeb w oparciu o wewnętrzny dokument planistyczny, tzw. Roczny Plan Działania. Dotyczy to głównie działań o charakterze pozafinansowym, mających na celu wszechstronne wspieranie rozwoju dzieci rozumianego jako redukcja deficytów, wzmacnianie mocnych stron, rozwijanie w dzieciach elementów motywacji niezbędnej do podejmowania pozytywnych działań, wspierania wysiłków wychowawczych rodziców zastępczych z trudem identyfikujących rodzące się nowe potrzeby dzieci wkraczających w następny okres rozwojowy (szczególnie rodzice zastępczy będący dziadkami).

Do najważniejszych grup działań można zaliczyć:

Cyklicznie odbywające się imprezy okolicznościowe:

- karnawałowy bal przebierańców dla rodzin zastępczych;
- piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego;
- akcja „Kiedy Mikołaj zapuka do drzwi” w kooperacji z firmą Thomson Reuters, która jest jej sponsorem. Od 2012 roku 6 grudnia pracownicy naszego zespołu w strojach Mikołaja rozwożą paczki dla dzieci z pieczy zastępczej.

- Reakcje dzieci są niesamowite – przykładowe słowa dzieci „Babciu, a ja myślałam, że prawdziwy Mikołaj nie istnieje”, „Mikołaju, wiedziałeś, że lubię żelki?”, „Mikołaju, trochę słabo czytam, ale obiecuję, że się poprawię...”.

Zajęcia wspierające rozwój dzieci:

- zajęcia artystyczne (wroby z gipsu, decoupage) – zajęcia dla dzieci z rodzin zastępczych oraz ich opiekunów;
- wyjścia uspołeczniające – „Spotkania z kulturą”, tj. spotkania połączone ze spektaklem w Operze Bałtyckiej w Gdańsku;
- profilaktyka zdrowia – tematyczne zajęcia sportowe o charakterze ogólnorozwojowym;
- spotkania z dietetykiem „Właściwe odżywianie” – modelowanie odpowiednich nawyków żywieniowych w praktycznym wydaniu;
- zajęcia dla dzieci z udzielania pierwszej pomocy „Jak pomagać w nagłych wypadkach”;
- filmowe warsztaty psychoedukacyjne dla młodzieży przebywającej w rodzinach zastępczych – realizacja tego projektu ma na celu pokazanie młodzieży zagrożeń występujących w toku ich rozwoju, zwiększenie ich świadomości w zakresie ponoszenia konsekwencji i odpowiedzialności za własne czyny;
- wizyty studyjne – w ramach tego projektu w 2014 roku młodzież odwiedziła ośrodek dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków w Wandzinie. Tam młodzi ludzie mieli okazję uczestniczyć w warszta-

tach profilaktycznych o tematyce HIV i narkomanii, ponadto młodzież spotkała się z pacjentami ośrodka. W 2015 roku młodzież odbyła wizytę studyjną w Zakładzie Poprawczym w Barczewie. Podczas wizyty młodzież zapoznała się z historią powstania zakładu, a także uczestniczyła w warsztatach na temat wyborów życiowych. Młodzież miała również okazję zwiedzić placówkę, a także rozmawiać z wychowankami Zakładu Poprawczego;

- zajęcia dla młodszych dzieci z pieczy zastępczej pod hasłem „bajkolandia” lub „opowieści mądrej treści” mają na celu nauczanie dzieci radzenia sobie z uczuciami, emocjami, by świat tak często złożony i niezrozumiały dla nich stał się przejrzysty i bezpieczny. Za pomocą bajki, mimo że jest fikcją, można przekazać młodemu człowiekowi głębokie i pozornie niedające się wyrazić prawdy. Bajka pozwala zatrzymać się na chwilę i zastanowić, co jest w życiu naprawdę ważne.

Merytoryczne wsparcie specjalistyczne:

- 2 grupy wsparcia – jedna z grup dedykowana jest dla rodzin spokrewnionych, druga dla rodzin niezawodowych i zawodowych. Grupy spotykają się raz w miesiącu w siedzibie zespołu, każda rodzina otrzymuje od koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej informację o możliwości skorzystania z tego rodzaju wsparcia. W ramach utrzymywania stałego kontaktu przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii zawsze przypominamy rodzinom o planowanym spotkaniu na stronie faceebokowej zespołu;
- spotkania z profesjonalistami i konsultacje specjalistyczne dla rodziców zastępczych – w zespole zatrudnionych jest 5 psychologów i 3 pedagogów,

którzy przeprowadzają diagnozy psychofizyczne dzieci, a następnie omawiają ich treść z rodzicem zastępczym ze szczególnym naciskiem na element sformułowanych zaleceń, wskazując rodzinie faktyczne możliwości udzielania dziecku wsparcia. Istnieje szeroki dostęp do wsparcia specjalistycznego, tzn. każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej lub RDD objęte jest opieką psychologa w zależności od jego potrzeb;

- diagnozy specjalistyczne ze szczególnym uwzględnieniem diagnostyki dzieci doświadczających traumy krzywdzenia – w tym wykorzystywania i nadużyć seksualnych. W zasobach zespołu funkcjonuje pełen dostęp do psychologa specjalizującego się w diagnostyce dzieci krzywdzonych w szczególności doświadczających przemocy seksualnej;

- wsparcie socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży. W roku szkolnym regularnie spotyka się grupa socjoterapeutyczna przeznaczona dla dzieci wykazujących określone zaburzenia. Najczęściej są to dzieci kończące cykl nauki w szkole podstawowej i rozpoczynające gimnazjum. Grupa wspiera zarówno dzieci, jak i opiekunów. Spotkania odbywają się regularnie raz w tygodniu;

- doskonalenie kompetencji rodziców zastępczych. W siedzibie zespołu regularnie, raz w miesiącu, odbywają się zajęcia edukacyjno-szkoleniowe dla dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz zawodowych rodzin zastępczych. Problematyka zajęć na bieżąco odpowiada zgłaszanemu zapotrzebowaniu.

Ponadto rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka otrzymują w ramach zgłaszanych potrzeb pomoc wolontariuszy, np. w opiece nad dziećmi lub pomocy

dzieciom w wyrównywaniu zaległości edukacyjnych. Wolontariusze pomagają także w prowadzeniu akcji propagowania idei rodzicielstwa zastępczego. W tym zakresie Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej współpracuje z Zespołem ds. Rozwoju Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, który zajmuje się przygotowaniem poszczególnych wolontariuszy do pracy.

Posiadane zasoby form pieczy o charakterze rodzinnym pozwalają na to, aby dzieci w wieku od 0 do 3. roku życia kierowane do pieczy umieszczane były wyłącznie w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Na terenie Gdyni funkcjonuje 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz 12 rodzinnych domów dziecka, z czego 5 poza powiatem. Niektóre z nich dedykowane są dla dzieci małych lub niepełnosprawnych, w większości do 3. roku życia. Są to domy, w których liczba miejsc jest ograniczona do 5 lub 6 dzieci.

Ponadto na terenie naszego miasta funkcjonuje jedna rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. W 11 zawodowych, w tym 8 specjalistycznych, rodzinach zastępczych przebywają dzieci ze specjalnymi potrzebami.

W najbliższym czasie w naszym mieście funkcjonować będzie druga zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego. W tym celu miasto Gdynia będzie ponosiło koszty związane z wynajmem mieszkania na prowadzenie tej formy pomocy dzieciom.

Staramy się aktywnie pozyskiwać do współpracy różne podmioty, organizacje, firmy deklarujące chęć wspierania szeroko pojętego rozwoju dzieci i idei rodzicielstwa zastępczego. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej w swoich działaniach współpracuje z Fundacją Przyjazny Dom prowadzącą działalność o charakterze społecznym, działającą na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej. Fundacja prowadzona jest przez rodzinę, która przez wiele lat pełniła funkcję zawodowej rodziny zastępczej, a obecnie funkcjonuje jako rodzinny dom

dziecka. Fundacja pomaga w pozyskiwaniu żywności i środków na opłacenie obiadów szkolnych dla dzieci najbardziej potrzebujących. Wspólnie z zespołem organizuje tematyczne imprezy okolicznościowe dla dzieci i rodziców zastępczych, wycieczki dla dzieci z rodzin zastępczych, spotkania integracyjne dla zawodowych rodzin zastępczych, czynnie wspiera organizację konferencji z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, pikniku rodzinnego i szkolenia dla kadry Zespołu ds. Pieczy Zastępczej.

W tym roku Fundacja Przyjazny Dom we współpracy z zespołem była organizatorem kolonii letnich dla dzieci z pieczy zastępczej w Sycowej Hucie. W wyjeździe uczestniczyło 45 dzieci z gdyńskich rodzin zastępczych. Zaprosiliśmy także dzieci z powiatów wejherowskiego i kartuskiego do udziału w wypoczynku.

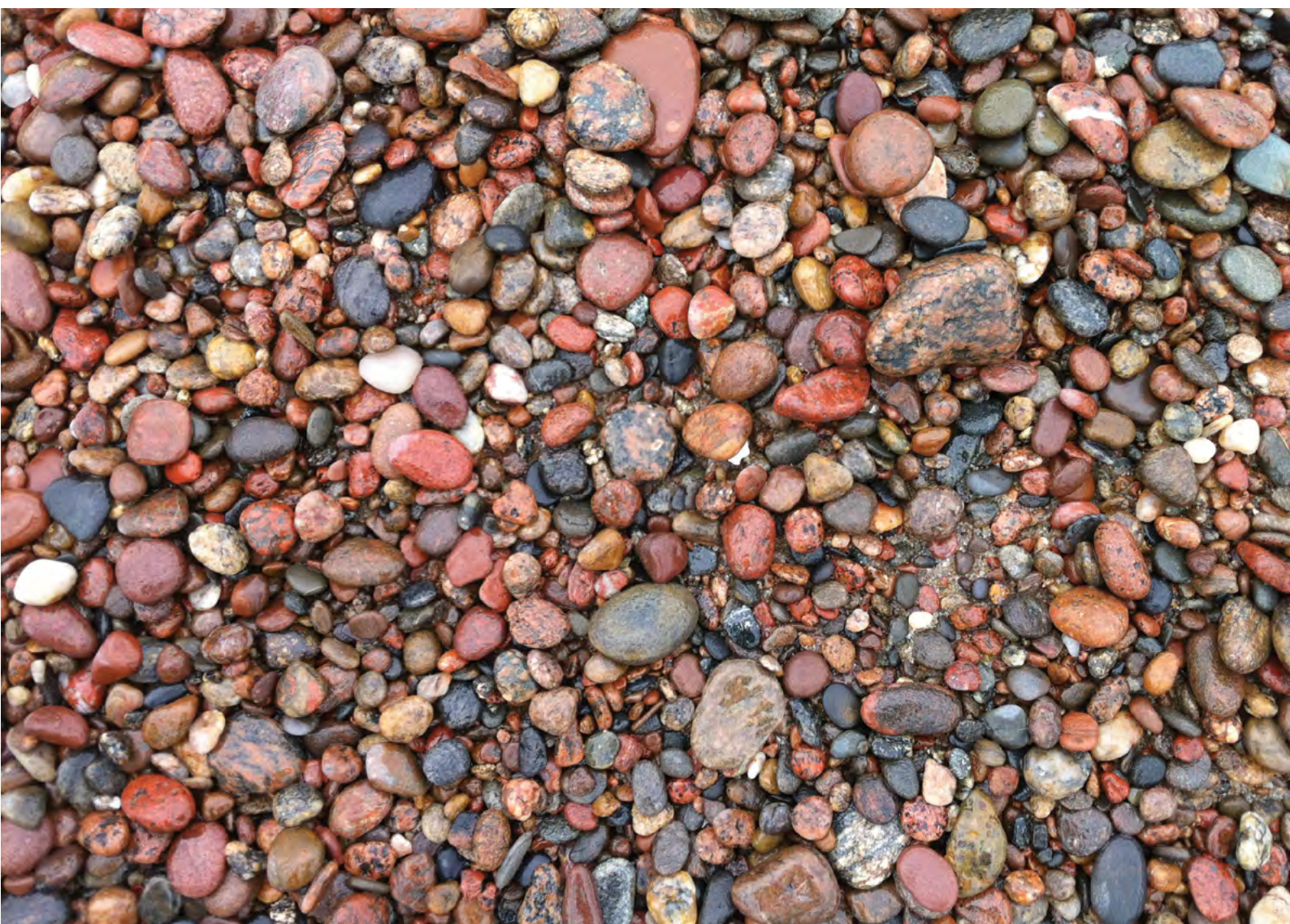
Fundacja Serce im. Janusza Korczaka z Gdańska pomaga gdyńskim niepełnosprawnym dzieciom, udzielając dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego. Nasze niepełnosprawne dzieci wraz z rodzicami zastępczymi były uczestnikami letnich obozów w Zakopanem, którego organizatorem była ww. fundacja.

Ponadto Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej współpracuje z licznymi prywatnymi firmami wspierającymi realizację przedsięwzięć na rzecz dzieci. Zaangażowanie w pomoc dzieciom z pieczy zastępczej pokazuje społeczną odpowiedzialność gdyńskiego biznesu.

Autorki:

Zuzanna Łaczyńska-Stec - kierownik Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej

Katarzyna Cyman - główny specjalista w Zespole ds. Wsparcia Dziecka i Rodziny

KIELCE

Kielce – miasto na prawach powiatu, stolica województwa świętokrzyskiego.

*Powierzchnia 109,4 km²
Liczba ludności 201 363*

Rozwój rodzinnych form opieki zastępczej – dobre praktyki Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Kielcach

Z chwilą ogłoszenia Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dalej: ustawa) podjęto z władzami miasta Kielce rozmowy dotyczące sposobu świadczenia usług na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej, tak aby oddzielić wsparcie rodzin od przyznawania świadczeń na ich rzecz. Dzięki przychylności władz utworzono Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej (dalej ORPZ) w Kielcach jako odrębną jednostkę samorządu powiatowego. Pełni ona funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej na terenie miasta Kielce i zajmuje się pozyskiwaniem, szkoleniem, kwalifikacją oraz wsparciem rodzinnych form pieczy zastępczej z wyłączeniem pomocy finansowej, którą zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach. Rozdzielenie pomocy finansowej i wsparcia pomiędzy dwie jednostki okazało się dobrym rozwiązaniem. Obecnie 161 funkcjonujących rodzin zastępczych jest wspieranych przez 12 koordynatorów. Mała liczba rodzin, którymi zajmują się poszczególni koordynatorzy, pozwala na lepsze poznanie każdej rodziny, jej problemów i możliwości, a tym samym zastosowanie odpowiedniej pomocy i wsparcia. Ponadto zawarte przez ORPZ z koordynatorami umowy o pracę na czas nieokreślony sprzyjają stabilizacji kadry, a co za tym idzie – umożliwiają systematyczną i efektywną pracę z rodziną, która nabiera zaufania do koordynatora. Pracownicy ORPZ starają się budować atmosferę pracy tak, aby rodziny czuły się bezpieczne i były zadowolone ze współpracy.

Kolejnym bardzo ważnym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi rodzinnych form pieczy zastępczej jest przychylność władz lokalnych do tworzenia tych form pieczy zastępczej oraz wynikające z niej odpowiednie i wystarczające wsparcie finansowe. Warto też nadmienić, że na terenie miasta Kielce placówki opiekuńczo-wychowawcze zostały przekształcone zgodnie ze standardami wytyczonymi ustawą. Nie trafiają do nich dzieci poniżej 10. roku życia, są one bowiem kierowane do rodzinnych form pieczy zastępczej.

Duży wpływ na rozpowszechnienie idei rodzicielstwa zastępczego ma kampania wojewody świętokrzyskiego „Potrzebuję rodziców od zaraz” oraz strony internetowe ORPZ, MOPR, audycje radiowe, telewizyjne czy też artykuły w prasie na temat tworzenia i wspierania rodzin zastępczych. Do podjęcia przez rodziny decyzji o rodzicielstwie zastępczym i przejęciu opieki nad dziećmi skłania dobra atmosfera wśród już istniejących rodzin zastępczych, ich wzajemne wsparcie w ramach Stowarzyszenia Rodzin Zastępczych oraz zadowolenie funkcjonujących rodzin z pomocy koordynatorów i specjalistów zatrudnionych w ORPZ. Ważnym czynnikiem jest to, że ORPZ posiada wystarczającą liczbę specjalistów, aby kompleksowo świadczyć usługi na rzecz rodzin zastępczych w ramach swojej struktury, ograniczając kierowanie ich po pomoc do innych instytucji.

Ponadto ważnym czynnikiem sprzyjającym utrzymaniu wystarczającej liczby miejsc dla dzieci jest podejmowanie efektywnych działań, tak aby czasowość ich pobytu w pieczy zastępczej była rzeczywista, ponieważ priorytetem w pracy z rodzinami jest powrót dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenie w rodzinie adopcyjnej.

ORPZ podczas szkoleń, już na etapie kwalifikacji, informuje kandydatów o istniejących formach rodzinnej pieczy zastępczej, możliwościach przekształcania się z jednej formy w drugą, jak i o zasadach tego przekształcania. Ponadto corocznie MOPR, planując budżet na kolejny rok, przygotowuje w oparciu o analizę potrzeb propozycję limitu rodzin, z którymi zawierane są umowy. W ramach tego limitu prezydent zawiera umowy z nowymi przeszkolonymi kandydatami na rodziny zastępcze bądź rodzinne domy dziecka. W przypadku już istniejących rodzin główną rolę

informacyjną odgrywa koordynator, który poznając rodzinę zastępczą, jej predyspozycje, zaangażowanie, wiek i relacje, ma możliwość dokonania oceny zasadności przekształcenia w inną formę pieczy zastępczej. On też podejmuje rozmowy z rodziną na powyższy temat, składa propozycję przekształcenia się w inną formę i jednocześnie zaznajamia rodzinę z procedurami. Czasem inicjatywa przekształcenia się w inną formę wypływa ze strony rodziny, która otrzymuje niezbędne informacje na powyższy temat od koordynatora oraz w MOPR.

Jako ORPZ zapewniamy szkolenia tematyczne wszystkim swoim rodzinom zgodnie z ich sugestiami.

Pomoc fakultatywna i niefinansowa

Pomoc fakultatywna

Przyznanie tego rodzaju świadczeń odbywa się w drodze postępowania administracyjnego, tj. rodzina składa wniosek w MOPR, określając zakres wsparcia oraz przedstawiając wnioskowaną kwotę. Zgodnie z zarządzeniem nr 68/2015 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 3 marca 2015 r. w sprawie zasad przyznawania oraz maksymalnej wysokości świadczeń o charakterze fakultatywnym, o których mowa w art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, powyższy wniosek jest następnie weryfikowany w trojaki sposób, tj.:

- poprzez opinię pracownika ORPZ w Kielcach w przypadku, gdy była sporządzana na potrzeby sądu opinia o spełnieniu warunków przez kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, lub

- podczas wizji lokalowej przeprowadzonej przez pracownika działu opieki i wychowania MOPR oraz sporządzonym na tę okoliczność protokole w przypadku, gdy sąd nie zasięgał opinii o spełnieniu warunków przez kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, lub
- w formie opinii ORPZ w Kielcach w przypadku funkcjonujących rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka, do których zostało skierowane kolejne dziecko.
- Zarządzenie Prezydenta Miasta Kielce określa, iż maksymalna wysokość ww. świadczenia może wynosić:
- 1500 zł w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej i niezawodowej oraz
- kwotę określoną w umowie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej oraz rodzinnym domu dziecka.

Z powyższego świadczenia w latach 2012–2014 skorzystały 82 rodziny, w tym 41 rodzin niezawodowych, 36 rodzin zawodowych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka.

Kolejną formą świadczenia to pomoc na dofinansowanie wypoczynku poza miejscem zamieszkania. W Kielcach świadczenie takie jest udzielane raz w roku. Podstawą pozytywnego rozpatrzenia wniosku jest przedłożenie dokumentu potwierdzającego wyjazd dziecka w tym okresie poza miejsce zamieszkania, np. rezerwacja zimowiska, obozu, kolonii,

wczasów, pobytu w gospodarstwie agroturystycznym, z określonym przewidywanym kosztem pobytu tego dziecka albo faktura lub rachunek za pobyt. Maksymalna wysokość dofinansowania wypoczynku może wynosić 70% kosztów pobytu dziecka, które zobowiązany jest ponieść rodzic zastępczy czy prowadzący rodzinny dom dziecka, jednak nie więcej niż:

- 500 zł w przypadku dzieci przebywających w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- 700 zł w przypadku dzieci przebywających w rodzinach zastępczych niezawodowych,
- w kwocie określonej w umowie – w przypadku dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domach dziecka.

W latach 2012–2014 z powyższej formy skorzystały łącznie 63 rodziny, w tym: 11 rodzin zastępczych niezawodowych, 26 zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

Pomoc niefinansowa

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka mogą być na ich wniosek wspierane przez rodziny pomocowe. Rodziny pomocowe obejmują opieką dzieci w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z urlopem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu. Ponadto ORPZ w Kielcach w latach 2013–2014 podpisał porozumienia z wolontariuszami, których pozyskał z grona studentów Uniwersytetu J. Kochanowskiego w Kielcach (w 2013 roku wspierało rodziny zastępcze 14 wolontariuszy, a w 2014 roku 45 wolontariuszy). Wolontariusze pomagają w edukacji i opiece nad dziećmi w rodzinach zastępczych.

W ramach grup wsparcia raz w miesiącu odbywają się spotkania Stowarzyszenia Rodzicielstwa Zastępczego. Spotkania odbywają się w dwóch grupach: dopołudniowej i popołudniowej. Poza tym koordynatorzy organizują na terenie ośrodka w ramach grup wsparcia spotkania z rodzicami zastępczymi nienależącymi do stowarzyszenia. Podczas tych spotkań organizowane są ogniska integracyjne rodzin, wyjścia do teatru i kina.

Od 2013 roku psycholog terapeuta ORPZ prowadzi terapię integracji sensorycznej. Prowadzone są również przez psychologa ORPZ zajęcia Biofeedback z dziećmi mającymi trudności z koncentracją i stwarzającymi problemy wychowawcze w szkole i domu.

Od 2014 roku ORPZ organizuje dla funkcjonujących już rodzin zastępczych i rodziców biologicznych dzieci przebywających w rodzinach zastępczych Szkołę dla Rodziców i Wychowawców w wymiarze 40 godzin, tj. 10 spotkań po 4 godziny. Szkoła jest prowadzona przez dwóch przeszkolonych w tym zakresie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w ORPZ w Kielcach

W ośrodku prowadzone są również szkolenia rodzin zastępczych dotyczące problematyki FAS przez terapeutę PROGRAMU FASTRYGA, psychologa ORPZ. Ponadto 3 psychologów udziela porad psychologicznych, sporządza diagnozy dzieci.

ORPZ w Kielcach prowadzi terapie indywidualne dzieci skierowanych przez koordynatorów oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych. Istnieje także możliwość terapii rodzinnej i indywidualnej dla rodziców zastępczych.

Od roku organizujemy zabawę choinkową lub mikołajkową, którą m.in. wspierają sponsorzy pozyskani przez naszych koordynatorów.

Małe dzieci, zwłaszcza w wieku 0-3 lat, w przypadku interwencji w rodzinie naturalnej trafiają do rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Przebywają tam do czasu zakończenia postępowania sądowego odnośnie do władzy rodzicielskiej ich rodziców biologicznych. Jednakże

w trakcie pobytu dzieci podejmowana jest współpraca z rodzicami przez pracownika socjalnego ORPZ mającą na celu taką zmianę sytuacji rodziny, aby dzieci mogły wrócić do swoich rodzin biologicznych. Jednocześnie dzieci, przebywając w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, są diagnozowane w zakresie sytuacji zdrowotnej. Gdy działania mające na celu powrót do rodziny naturalnej nie przyniosą pozytywnych efektów, wówczas dokonywany jest dobór rodziny zastępczej do dziecka, podczas którego bierze się pod uwagę potrzeby dziecka oraz możliwości i predyspozycje rodziny, a następnie rodzinie lub osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka przedstawiana jest propozycja przyjęcia dziecka. Dzieci umieszczane są tylko w rodzinach przeszkolonych przez ORPZ w Kielcach, na terenie Kielc lub poza miastem. Rodzinne domy dziecka, które są zlokalizowane poza miastem, mają podpisane z prezydentem miasta Kielce umowy na świadczenie usług rodzinnej pieczy zastępczej. Powyższe wynika z faktu, iż rodzinne domy dziecka są specyficzną formą rodzinnej pieczy zastępczej wymagającą odpowiednich warunków lokalowych, które nie mogą być spełnione w przypadku osób mieszkających w lokalach budynków wielorodzinnych.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi:

a. ORPZ w Kielcach w 2012 roku zawarł porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem Centrum Wolontariatu z siedzibą w Kielcach w zakresie usług świadczonych przez wolontariuszy. W ramach tego porozumienia 6 wolontariuszy świadczyło usługi na rzecz dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej;

b. w ramach realizowanych zadań ORPZ podjął współpracę z Niepubliczną Poradnią Psychologiczno-Peda-

gogiczną MY FUTURE w Kielcach. Usługi świadczone są zarówno w siedzibie poradni, jak i w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych. W ramach oferty nieodpłatnej realizowanej w zakresie współpracy mieści się:

- dokonywanie pełnej diagnozy psychologiczno-pedagogicznej dzieci i rodziców;
- poradnictwo psychologiczne dla dzieci i rodziców;
- rehabilitacja ruchowa, terapia logopedyczna;
- porady dietetyczne.

c. Współpraca ze Stowarzyszeniem Psychoedukacyjno-Przyrodniczym M.O.S.T., organizacją skupiającą pedagogów, psychologów, terapeutów rodzinnych i przyrodników, w ramach korzystania z nieodpłatnej pomocy w zakresie konsultacji indywidualnych i rodzinnych dla rodzin zastępczych i dzieci w nich

przebywających. Konsultacje prowadzone przez psychoterapeutów ze Stowarzyszenia M.O.S.T. służą określeniu trudności danej osoby lub rodziny i zaproponowaniu odpowiedniej formy pomocy terapeutycznej. Mają one pomóc m.in. w: skuteczniejszym radzeniu sobie ze stresem i trudnościami wychowawczymi, umiejętnym komunikowaniu się i rozwiązywaniu konfliktów, poprawie funkcjonowania społecznego rodziców i dzieci, pogłębianiu świadomości i rozwoju.

d. Koordynatorzy korzystają z Fundacji Ernst & Young w Warszawie w zakresie pomocy finansowej i rzeczowej dla rodzin zastępczych (remonty, komputery, meble, sprzęt AGD itp.) oraz udziału w konkursach grantowych.

Autorki:

Beata Rogowska – dyrektor OPRZ w Kielcach

Iwona Bielecka – zastępca kierownika Działu Opieki i Wychowania MOPR w Kielcach

POWIAT KŁODZKI

Powiat kłodzki – powiat ziemski w województwie dolnośląskim. Jego siedzibą jest miasto Kłodzko.

*Powierzchnia 1643 km²
Liczba ludności 166 447*

Organizacja pozarządowa w roli Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w powiecie kłodzkim

Zgodnie z art. 76 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej jest jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. W powiecie kłodzkim zadania organizatora zostały zlecone lokalnej organizacji pozarządowej Towarzystwu Społecznemu RAZEM, które od 2012 roku wykonuje je poprzez Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Kto?

Stowarzyszenie jest inicjatywą osób, które od lat są zaangażowane w działania pomocowe. To psycholodzy, pedagodzy, psychoterapeuci pracujący od dawna na terenie powiatu kłodzkiego, którzy są nie tylko dobrymi specjalistami w swoich dziedzinach, ale również znają lokalne środowisko zarówno rodzin zastępczych, jak i lokalnych instytucji. Od lat też współpracują ze sobą, co jest dobrą podstawą skutecznego działania. Ludzie wchodzący w skład organizacji to największa siła ośrodka oraz rozwiązań realizowanych przez ośrodek dla rodzinnej pieczy zastępczej. Głównym trzonem działalności ośrodka jest zespół – dyrektor (psycholog), prezes Towarzystwa (pedagog i psycholog) oraz sekretarz Towarzystwa (pedagog). Zatrudnieni są również dodatkowo psycholodzy do przeprowadzania diagnoz i specjalistycznego poradnictwa oraz 16 koordynatorów. Większość osób zaangażowanych w działalność ośrodka jest „wielofunkcyjnych”, np. osoby zatrudnione w sekretariacie, poza intensywną pracą biurową, wykonują również wiele działań merytorycznych względem rodzin zastępczych czy kandydatów.

Co?

Mocną stroną ośrodka jest działalność wspierająca, psychologiczno-pedagogiczna i szkoleniowa. Powierzenie zadań organizatora stowarzyszeniu pozwala na elastyczne, czujne i wrażliwe reagowanie na potrzeby rodzin, pozostawanie w dobrym, przyjacielskim kontakcie z rodzinami.

W imię czego?

Główną zasadą przyświecającą działaniom wobec rodzin jest partnerstwo oraz transparentność. Realizując ustawę oraz warunki umowy z powiatem, stowarzyszenie zobowiązane jest do spełniania oczekiwań zlecającego, czyli powiatu. Współpraca z rodzinami oparta jest na jasnym przedstawieniu wymagań, które ośrodek musi spełniać, jak również partnerskim uzgadnianiu z rodzinami wzajemnych oczekiwań.

Jak?

Istniejąca grupa superwizyjno-wsparciowa dla zawodowych rodzin zastępczych prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego jest miejscem najważniejszej wymiany doświadczeń, poglądów, ale też miejscem zgłaszania konkretnych potrzeb. Grupa ta czasem zamienia się w grupę szkoleniową zgodnie z pojawiającymi się potrzebami, czasem koncentruje się na superwizji oddziaływań względem umieszczonych dzieci, czasem jest interwencją wobec widocznych trudności lub budzących niepokój zachowań jednej z rodzin, a czasem dyskusją na tematy społeczne budzące emocje. Przykładem pracy grupy może być to, gdy po tragedii w rodzinie zastępczej w Pucku uczestnicy opracowali listę warunków, które muszą być spełnione wobec dzieci w rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka. Rodziny stworzyły też wymagania, które powinny być stawiane rodzinom, również im samym, by uchronić dzieci przed tragediami, a środowisko rodzin zastępczych przed negatywnymi uogólnieniami ze strony społeczeństwa. Powstały pomysły, których celem było opracowanie mechanizmów zabezpieczających rodziny przed oskarżeniami, a instytucjom wspierającym dających większą możliwość

przyglądania się temu, co dzieje się w rodzinie. Jednym z podstawowych zaleceń była transparentność rodziny wyrażająca się w otwartym mówieniu o tym, co się w niej dzieje. Wygenerowanie tych mechanizmów przez rodziny ustawia opiekunów w roli partnerów, a nie beneficjentów oddziaływań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Wtedy rodzice stają się faktycznymi uczestnikami zespołu współdziałającego na rzecz dziecka i rodziny.

Wspólna aktywność rodzin i Towarzystwa ma miejsce również podczas organizacji corocznego pikniku dla rodzin zastępczych. Rodziny zgłaszały potrzebę spotkania się wspólnie, razem z dziećmi, szczególnie tymi, które przechodziły z rodziny do rodziny (w przypadku pogotowia rodzinnego). Odpowiedzią na tę potrzebę jest odbywający się od sześciu lat piknik, w którego organizację zaangażowani są i pracownicy organizatora, i rodziny. Rodziny na równi z Towarzystwem szukają sponsorów, a potem wszyscy wspólnie świętują.

Zespół ośrodka uznaje też, że ważne jest czujne reagowanie na pojawiające się potrzeby, trudności i kryzysy w życiu rodzin, bo takie kryzysy zdarzają się przecież w życiu każdego człowieka. Zwykle pierwszą osobą rozpoznającą trudności jest koordynator, który w razie potrzeby przedstawia sprawę zespołowi ośrodka. Podstawowym pytaniem jest, z kim rozmawiać i jakie działania podjąć, żeby zażegnać kryzys. Wymaga to niezwykłej elastyczności, dyplomacji, ale też doświadczenia w pracy z ludźmi. Spotkania terapeutyczne w ośrodku obejmują obecnie tematy bardzo szerokie – od trudności wychowawczych, radzenia sobie z zaburzeniami rozwojowymi, konfliktami sąsiedzkimi, kryzysami małżeńskimi czy trudnościami w kontaktach z rodzinami biologicznymi.

W ośrodku odbywają się też spotkania rodziców biologicznych z dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych, a także spotkania rodziców zastępczych z rodzicami biologicznymi powierzonych dzieci, jeśli potrzebne jest wsparcie ośrodka w osiągnięciu porozumienia.

Ku czemu?

Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej jest instytucją, ale też jest wrażliwym organizmem reagującym na potrzeby i pozostającym do dyspozycji rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Może trwać do czasu, kiedy będzie potrzebny rodzinom i do kiedy rodziny będą chciały z nim współpracować.

Autor: Marta Chmielowiec - Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Kłodzku prowadzony przez Towarzystwo Społeczne RAZEM

POWIAT LEGIONOWSKI

Powiat legionowski – powiat ziemski położony w województwie mazowieckim. Jego siedzibą jest miasto Legionowo.

*Powierzchnia 389,9 km²
Liczba ludności 96 497*

Dobra praktyka w rozwoju rodzicielstwa zastępczego powiatu legionowskiego w ramach projektu „Pokonaj siebie! Udowodnij, że możesz więcej!”

Powiatowe Centrum Pomocy rodzinie w Legionowie pełniące funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej obejmuje swoją opieką 123 rodziny zastępcze, w których przebywa 189 dzieci. Obecnie na terenie powiatu legionowskiego funkcjonuje: 11 zawodowych rodzin zastępczych – 45 dzieci, 42 niezawodowe rodziny zastępcze – 54 dzieci, 70 spokrewnionych rodzin zastępczych – 90 dzieci.

W ramach projektu systemowego „Pokonaj siebie! Udowodnij, że możesz więcej!” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego wszystkie rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu legionowskiego miały możliwość skorzystania z wyjazdów integracyjno-szkoleniowych. Było to działanie zaplanowane po przeprowadzeniu konsultacji z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej i zdiagnozowaniu, iż wśród rodzin zastępczych z terenu powiatu legionowskiego istnieje potrzeba aktywizacji społecznej i integracji środowisk. Opiekunowie zastępczy informowali o tym, że istnieje potrzeba wsparcia i pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji związanych ze specyfiką sprawowania tego rodzaju opieki nad dziećmi (zaplecze specjalistów, warsztatów, szkoleń). Dawali również wyraz potrzebie dzielenia się własnymi doświadczeniami.

Rodziny zastępcze miały możliwość wypoczynku zarówno w górach, jak i na Mazurach oraz pojezierzu brodnickim. Była to niezwykle okazja do poznania innych opiekunów zastępczych, wymiany poglądów, doświadczeń, przeżyć oraz wzajemnego wsparcia. Dzieciom wyjazdy umożliwiły nawiązanie nowych znajomości, odświeżenie starych kontaktów, np. pochodzących jeszcze z czasów instytucjonalnej pieczy zastępczej. Były czasem wspólnych zabaw z rówieśnikami, a także doświadczeniem warsztatów, np. z pierwszej pomocy, które były uwieńczone specjalnymi certyfikatami. Dzięki zaangażowaniu animatorów i instrukto-

rów w opiekę nad dziećmi rodzice zastępczy mieli czas na relaks, odnowę biologiczną oraz warsztaty i szkolenia m.in. z: podniesienia umiejętności pedagogicznych rozwijających kompetencje interpersonalne, psychodietetyki, pierwszej pomocy.

Powyższe działania pozwoliły na prawidłową realizację procesu opiekuńczo-wychowawczego. Dały możliwość zacieśnienia więzi między członkami rodzin zastępczych, jak również pomiędzy członkami różnych środowisk zastępczych. Spowodowało to wzrost poczucia bezpieczeństwa, przynależności do danej grupy społecznej oraz społecznej akceptacji. Rodziny zastępcze zdo-

były nowe umiejętności oraz miały okazję rozwinąć te, którymi już wcześniej dysponowały. Znalazły dodatkowo „punkt odniesienia” w codziennym funkcjonowaniu i walce z trudnościami wychowawczymi czy opiekuńczymi – samopomoc. Wartością dodaną powyższych wyjazdów stała się grupa wsparcia, która zaczęła prężniej funkcjonować i działać na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

Autor: Monika Kusy - koordynator zespołu ds. pieczy zastępczej

NOWY SĄCZ

Nowy Sącz – miasto na prawach powiatu w województwie małopolskim.

*Powierzchnia 57 km²
Liczba ludności 84 594*

Ośrodek Wspacania i Terapii Rodzin w Nowym Sączu został powołany 1 stycznia 2012 roku przez Urząd Miasta Nowego Sącza na bazie dotychczas funkcjonującego Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego. Ośrodek nasz pełni funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Kadrę ośrodka tworzą wysoko wykwalifikowani psychologowie i pedagodzy z długoletnim stażem pracy diagnostycznej i terapeutycznej. Ponad 20-letnie doświadczenie pracy kadry w ówczesnym Ośrodku Adopcyjnym dało podstawę do stworzenia nowej placówki pełniącej jednocześnie funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz instytucji wspierającej szeroko pojętą rodzinę. Od 1994 r. podejmowaliśmy działania zmierzające do rozwoju pieczy zastępczej jako alternatywy wobec wychowania instytucjonalnego. Już wtedy udało nam się uruchomić pierwsze pogotowia rodzinne dla niemowląt i dzieci porzucanych w szpitalach. W roku 1999 na terenie Sądecczyzny funkcjonowało blisko 30 punktów pogotowia rodzinnego, które przejmowały opiekę nad porzuconymi dziećmi w wieku do 7 lat.

Nabór nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej odbywał się na zasadzie „JAK ŚWIECA OD ŚWIECY”. Ludzie dobrej woli, wzorując się jedni na drugich, byli zapraszani, angażowani i pozyskiwani do pełnienia tej pięknej roli.

Działania te były na tyle skuteczne, że zatrzymaliśmy w naszym regionie napływ małych dzieci do placówek interwencyjnych i domów dziecka. Pełnienie funkcji rodzica zastępczego wymagało specjalistycznego przygotowania kandydatów. Wynikiem tego było przygotowanie w 1999 r. programu szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, na którego przeprowadzenie uzyskaliśmy granty ministerialne. Wtedy też powstały regularne grupy wsparcia dla rodziców zastępczych. Wyniki naszych nowatorskich rozwiązań referowane były w 2001 r. w Sejmie podczas posiedzenia komisji ds. rodziny. Efektem prezentacji naszych doświadczeń było wprowadzenie

w ustawie o pomocy społecznej w 2002 r. pojęcia „pogotowia rodzinne” i powstanie zawodowego rodzicielstwa zastępczego.

Każdego roku pozyskiwaliśmy środki na wspieranie i podnoszenie kompetencji rodziców zastępczych w formie kilkudniowych warsztatów wyjazdowych. Obecnie nasza praca jest skoncentrowana zarówno na wspieraniu rodziców zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, pogotowia rodzinnego, jak i na wspieraniu dzieci w nich umieszczonych. Ważnym elementem jest też praca z rodzicami zastępczymi zapobiegająca wypaleniu zawodowemu. Stąd też do dzisiaj zdobywamy dodatkowe fundusze na podnoszenie kompetencji rodzicielskich rodziców zastępczych oraz wspieranie wychowanków poprzez warsztaty wyjazdowe, szkolenia tematyczne, warsztaty dla dzieci i młodzieży, spotkania kulturalne, organizowanie zawodów sportowych czy wycieczek. Ważnym elementem promocyjnym jest też organizowanie Tygodnia Rodzicielstwa Zastępczego – imprezy otwartej dla rodzin zastępczych, sympatyków i sponsorów wspierających ideę rodzicielstwa zastępczego, który to tydzień odbywa się w maju.

Specyfika naszego ośrodka wiąże się też z naszymi szerszymi działaniami. Pracujemy także z rodzinami biologicznymi. Wynika to z założenia, że problemy należy rozwiązywać w zarodku. Jeżeli rodzina biologiczna przechodzi kryzys, jeżeli ma problemy małżeńskie, rodzinne, to spróbujemy jej pomóc, zanim więzi małżeńskie i rodzinne się rozpadną. Stąd też proponujemy dla rodzin biologicznych w kryzysie wsparcie, poradnictwo, terapię małżeńską i rodzinną. Być może uda się rodzinę uratować i dzieci nie będą musiały trafić do systemu pieczy zastępczej. W ramach pełnienia funkcji Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej prowadzimy działalność o charakterze diagnostyczno-konsultacyjnym, terapeutyczno-wspierającym oraz informacyjno-koordynacyjnym, której głównym celem jest zapewnienie dzieciom pozbawionym właściwej opieki jak najlepszych warunków rozwoju i wychowania w różnych formach rodzicielstwa zastępczego. Ośrodek inicjuje i wspomaga zastępcze formy opieki i wychowania rodzinnego poprzez podejmowanie następujących działań:

1. Działania o charakterze diagnostyczno-konsultacyjnym:

- przeprowadzanie diagnozy pedagogicznej i psychologicznej,
- szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej albo prowadzenia placówki rodzinnej oraz przygotowywanie członków ich rodzin do przyjęcia dziecka – w oparciu o autorski program szkolenia rodzin zastępczych „Rodzicielski szlak-wędrówka przez pieczę zastępczą”.

2. Działania o charakterze terapeutyczno-wspierającym skierowane zarówno do rodzin w kryzysie, jak i rodzin zastępczych i innych form rodzinnej pieczy zastępczej:

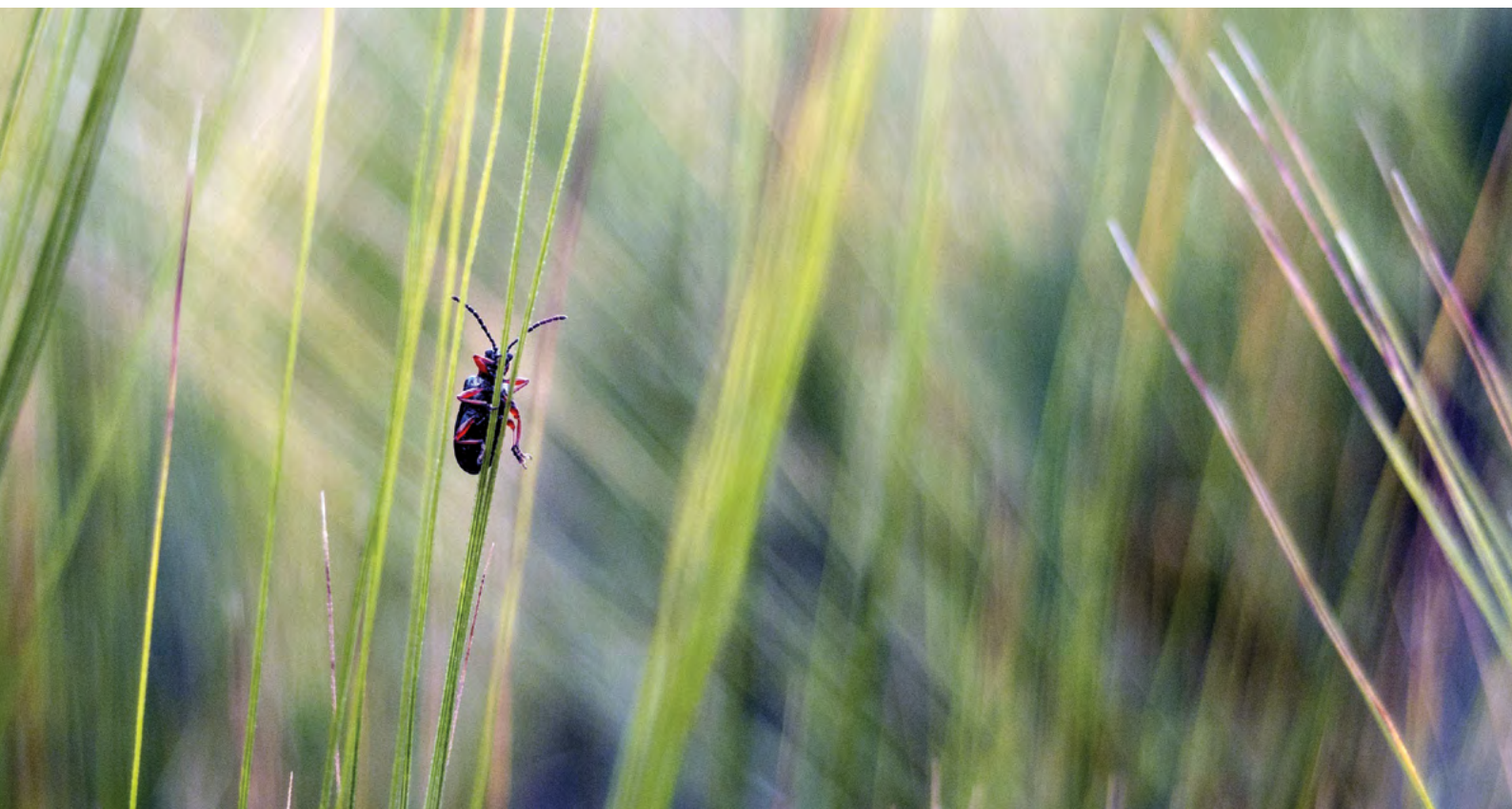
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej opiekunom zastępczym w przezwyciężaniu trudności wychowawczych i opiekuńczych m.in. poprzez:

- wywiady środowiskowe w miejscu zamieszkania rodziny,
- spotkania indywidualne i konsultacje rodzinne,
- terapię indywidualną, małżeńską i rodzinną,
- warsztaty i szkolenia podnoszące umiejętności wychowawcze rodziców,
- grupy wsparcia,
- mediacje rodzinne,
- szkołę dla rodziców – 3 poziomy.

Praca z rodzinami naturalnymi dzieci zagrożonych koniecznością umieszczenia w opiece zastępczej bądź już przebywających poza rodziną własną poprzez:

- wywiady środowiskowe w miejscu zamieszkania rodziny,
- spotkania indywidualne i konsultacje rodzinne,
- terapię indywidualną, małżeńską i rodzinną,
- warsztaty i szkolenia podnoszące umiejętności wychowawcze rodziców,
- grupy wsparcia,
- mediacje rodzinne.

Autor: Henryk Leśniara – dyrektor Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu

RADOM

Radom – miasto na prawach powiatu w województwie mazowieckim.

Powierzchnia 111,8 km²

Liczba ludności 220 062

Dobre praktyki w rozwoju rodzicielstwa zastępczego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu, Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej

MOPS od wielu lat podejmuje działania na rzecz rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez:

1. Prowadzenie kampanii informacyjnej promującej rodzinne formy pieczy zastępczej wśród społeczeństwa Radomia.
2. Upowszechnianie roli i znaczenia rodzinnych form pieczy zastępczej.
3. Prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego autorskim programem zatwierdzonym przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej.
4. Organizowanie szkoleń dla istniejących rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.
5. Wspieranie osób zaangażowanych w rodzinne formy pieczy zastępczej, aby mogły liczyć na specjalistyczną pomoc.

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 1 kwietnia 2012 roku rodziny zastępcze funkcjonujące jako spokrewnione z dzieckiem (osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem) stały się rodzina-

mi zastępczymi niezawodowymi. W latach 2013-2014 sześć rodzin zastępczych niezawodowych zostało przekształconych w zawodowe rodziny zastępcze, jedna rodzina zawodowa w rodzinny dom dziecka.

Propozycja przekształcenia tych rodzin wyszła od pracowników ośrodka w wyniku analizy jakości realizowanych zadań oraz spełnienia warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, a w szczególności opinii koordynatora rodziny zastępczej. Ponadto każda rodzina została doszkalona z zakresu profesjonalizacji wspomnianym wyżej programem.

Pracownicy na bieżąco weryfikują rejestr niezawodowych rodzin zastępczych w poszukiwaniu ewentualnych kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, biorąc pod uwagę ich ocenę pod względem predyspozycji i jakości wykonywanej pracy.

Pomoc fakultatywna i niefinansowa

MOPS w Radomiu realizuje zadania powiatowe z zakresu pieczy zastępczej, do których należy również finansowanie rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka. W ramach świadczeń fakultatywnych otrzymują pomoc na:

- pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w domu jednorodzinnym,
- środki na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu,
- wynagrodzenie wraz z pochodnymi dla osoby zatrudnionej do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w specjalistycznej zawodowej rodzinie zastępczej.

Pracownicy na bieżąco informują rodziny o przysługujących im świadczeniach, które również umieszczone są na stronie internetowej MOPS w Radomiu. Ponadto kandydaci do sprawowania pieczy zastępczej w ramach szkolenia są szczegółowo informowani o przysługujących im świadczeniach.

Wszystkie funkcjonujące rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka są objęte wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Realizując swoje zadania, dbają oni o to, aby współpraca odbywała się na zasadach wspólnych uzgodnień, z poszanowaniem integralności i bezpieczeństwa rodzin. Praca w systemie zadaniowym pozwala koordynatorom na dużą mobilność i możliwości dostosowania się do potrzeb rodzin. Wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w wypełnianiu zadań polega przede wszystkim na pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów.

Dla wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej opracowane są plany pomocy, które są modyfikowane zgodnie z potrzebami.

Dzięki systematycznym kontaktom z rodzinami zastępczymi i osobami prowadzącymi rodzinne domy dziecka koordynatorzy na bieżąco zgłaszają potrzebę pomocy psychologicznej i pedagogicznej. Porady i terapie w tym zakresie prowadzą psycholodzy i pedagog ośrodka, jak również w ramach współpracy poradnie psychologiczno-pedagogiczne w Radomiu.

W ramach integracji środowiska rodzicielstwa zastępczego organizowane są:

- spektakle teatralne dla dzieci pt. „Zaczarowany świat bajek” we współpracy z Impresariatem Artystycznym „HA-BART”;
- corocznie Dzień Rodzicielstwa Zastępczego – jest to okazja do wyrażenia wdzięczności i podziękowania rodzinom za trud włożony w wychowywanie powierzonych im dzieci. Obchody tego święta poprzedzone są akcjami promującymi ideę rodzicielstwa zastępczego;
- od wielu lat spotkania okolicznościowe z okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia z udziałem władz miasta, ordynariusza diecezji radomskiej oraz przedstawicieli instytucji współpracujących w zakresie pieczy zastępczej;
- każdego roku, korzystając z zaproszenia cyrku Zalewskiego, dzieci z pieczy zastępczej uczestniczą w widowisku z okazji Dnia Dziecka i otrzymują upominki;
- grupy wsparcia.

Dzieci są objęte pomocą w odrabianiu lekcji i korepetycji przez wolontariuszy Klubu Wolontariusza „Przyjaciele” funkcjonującego w MOPS.

Umieszczanie dzieci w wieku 0-3 lat

Dzieci w wieku 0-3 lat umieszczane są przede wszystkim w rodzinnej pieczy zastępczej. W przypadku braku miejsc kierowane są do placówek rodzinnych. Obecnie w Radomiu funkcjonuje 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego i 18 profesjonalnych rodzin, tj.:

- 7 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego;
- 1 rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna dla dzieci niepełnosprawnych;
- 6 rodzin zastępczych zawodowych;
- 4 rodzinne domy dziecka.

Nieustająco poszukujemy kandydatów do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a szczególnie do roli zawodowej rodziny zastępczej specjalistycznej dla małoletnich matek z dziećmi.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu w ramach realizacji zadań na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje z organizacjami pozarządowymi:

1. Stowarzyszeniem „Słoneczny Dom” w Radomiu – rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące rodzinne domy dziecka uczestniczą w różnego rodzaju zajęciach, seminariach i konferencjach dotyczących problematyki dzieci.
2. Stowarzyszeniem Centrum Młodzieży „ARKA” w Radomiu – w ramach wolontariatu dzieci z pieczy zastępczej są objęte korepetycjami oraz pomocą w odrabianiu prac domowych.
3. Fundacją Orlen DAR SERCA – rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka uczestniczą w konferencjach. Dzieci korzystają ze stypendiów naukowych, dofinansowania wypoczynku letniego i wyprawek szkolnych.

Autorzy:

Danuta Lesiak – kierownik Działu Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu

Bogusława Mosiołek – główny specjalista Działu Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu

RYBNIK

Rybnik – miasto na prawach powiatu położone w województwie śląskim.

*Powierzchnia 148 km²
Liczba ludności 140 863*

Blżej dziecka, blżej rodziny - rola i zadania Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Lokalnym Systemie Opieki w Rybniku

Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej (dalej: ośrodek) w Rybniku funkcjonuje od 1 stycznia 2012 r. i został powołany uchwałą nr 181/XV/2011 Rady Miasta Rybnika z dnia 26 października 2011 r. Siedziba ośrodka znajduje się w Rybniku przy ul. Floriańskiej 28. Ośrodek jako jednostka budżetowa powstał na bazie zlikwidowanego Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego (dalej: OAO) w Rybniku. Likwidacja OAO została wymuszona zmianami prawnymi i wprowadzeniem nowych rozwiązań systemowych przez Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta wprowadzała istotne zmiany w funkcjonowaniu systemu pomocy dziecku i rodzinie w Rybniku, gdzie OAO zajmowało się prowadzeniem procedur związanych z postępowaniami adopcyjnymi oraz świadczyło pełen zakres usług związanych z rodzinami zastępczymi. Zmiana ustawowa dotyczyła w głównej mierze przekazania zadań dotyczących pieczy zastępczej na poziom powiatu, natomiast zadań związanych z postępowaniem adopcyjnym na poziom samorządu województwa.

Ośrodek w Rybniku jest wyznaczony przez Prezydenta Miasta Rybnika Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej (zarządzenie Prezydenta Miasta Rybnika nr 558/2011 z dnia 24 listopada 2011 r.).

Od początku swojego funkcjonowania ośrodek realizuje zadania wynikające z art. 76 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj.:

1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
2. kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szko-

lenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;

3. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

4. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

5. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

6. zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

7. organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;

8. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także Kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

9. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

10. zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

11. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

12. prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;

13. przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

14. zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

15. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;

16. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

17. organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypadku.

Ośrodek w Rybniku działa w ramach Lokalnego Systemu Opieki, który ulega stałym modyfikacjom od 1997 roku. Założenia tego systemu oparte były i są na podstawowych tezach:

- bliżej rodziny naturalnej – bez konieczności całkowitej izolacji dziecka;
- bliżej dziecka – najlepiej w rodzinie;
- wcześniej – zanim problemy staną się trwale nierozwiązywalne;
- krócej – by nie uzależniać od opieki i pomocy;
- lepiej i skuteczniej – wykorzystując fachowców pracujących nad określonymi problemami;
- taniej – poprzestając na formie adekwatnej do potrzeb, bez niepotrzebnego stosowania form instytucjonalnych na rzecz form rodzinnych, oraz poszerzanie usług w środowisku.

Założenia te zostały zaprezentowane na konferencji 2 grudnia 2004 r.

Cele i działania ośrodka w lokalnym systemie zostały przejęte po OAO w Rybniku, który funkcjonował w latach 2006-2011. Działania prowadzone przez OAO można potraktować jako pewne działania wyprzedzające

ustawowe rozwiązania wynikające z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania te określone są w następujących obszarach:

- współpraca w środowisku lokalnym;
- przeprowadzanie procedury kwalifikacyjnej oraz szkoleń dla kandydatów chcących podjąć różne formy pieczy zastępczej;
- praca z rodziną naturalną dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej;
- praca z dziećmi pozostającymi w pieczy zastępczej;
- wspieranie istniejących rodzin zastępczych;
- promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej w środowisku lokalnym.

Realizacja ww. zadań wymaga specjalistycznej i dobrze wykwalifikowanej kadry pracowników, specjalistów z różnych dziedzin pracy z dzieckiem i rodziną, psychologów oraz pedagogów spełniających wszystkie wymogi ustawowe do zajmowania stanowisk pracy w ośrodku. Ponadto pracownicy posiadają uprawnienia zgodne z wymogami rozporządzenia o szkoleniach dla kandydatów na rodziny zastępcze do prowadzenia wszystkich form szkoleń do pełnienia różnych form pieczy zastępczej. Na szczególną uwagę zasługuje fakt profesjonalnego podejścia pracowników do wykonywanych zadań, elastyczność czasu pracy, mobilność, koncentracja na zadaniach.

Od 1 stycznia 2015 r. ośrodek został wzmocniony o dodatkowe 3 etaty, które dostosowywały jego zasoby kadrowe do obowiązujących przepisów. W 2015 r. w ramach rządowego programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej pozyskano kolejne środki na realizację zadania dotyczącego objęcia wsparciem i pomocą za pośrednictwem koordynatora. Obecnie wszystkie rodziny zastępcze z terenu Rybnika korzystają z tego typu form pomocy i wsparcia. Działania koordynatorów w połączeniu z innymi osobami podejmującymi pracę z rodziną

zastępczą, rodziną biologiczną oraz dzieckiem mają na celu określenie planu pomocy dla dziecka polegającego na znalezieniu dla niego najlepszego i najbezpieczniejszego rozwiązania i zapewnieniu dziecku poczucia stabilności i bezpieczeństwa.

Powrót dziecka pod pieczę rodziców biologicznych jest najbardziej pożądanym rozwiązaniem. Reintegracja rodziny i odbudowanie naturalnych więzi łączących dziecko z rodzicami stanowi podstawowy kierunek działania wszystkich służb społecznych. Umożliwienie rodzicom dokonania zmian w swoim dotychczasowym funkcjonowaniu wymaga zaangażowania w wielu obszarach zarówno psychologicznych, społecznych, jak i socjalnych. Powrót dziecka do rodziny jest możliwy wówczas, kiedy rodzice dają gwarancję prawidłowego wypełniania swoich zadań wynikających z opieki nad dzieckiem oraz pomiędzy rodzicami i dziećmi istnieją silne więzy uczuciowe. Ważnym warunkiem umożliwienia dziecku powrotu do rodziny naturalnej jest uwiarygodnienie przez rodziców trwałości zmian dokonanych w swoim życiu i uzyskanie przez instytucje gwarancji prawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Adopcja jako stabilne rozwiązanie jest możliwa tylko wobec dzieci, których rodzice nie żyją, i wobec dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, tzn. wobec dzieci, jeśli nastąpiły trwałe przeszkody w wykonywaniu władzy rodzicielskiej – w sytuacji takiej rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej – oraz wobec dzieci, jeśli rodzice sami zrzekli się władzy rodzicielskiej. Przysposobienie dziecka jest najbardziej trwałym rozwiązaniem z punktu widzenia dobra dziecka, które nie może być wychowywane w swojej rodzinie naturalnej. Nie wszystkie dzieci, wobec których sąd orzekł pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców, mogą zostać przysposobione. Najczęściej występującą trudnością w znalezieniu odpowiednich kandydatów do przysposobienia jest wiek dziecka. Niewielu jest kandydatów, którzy chcą przysposobić dziecko starsze, rodzeństwo lub dziecko z różnego typu deficytami.

Kolejnym możliwym rozwiązaniem jest umieszczenie dziecka w spokrewnionej, zawodowej, niezawodowej rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka. Obecne rozwiązania prawne definiują spokrewnioną

rodzinę zastępczą jako osoby będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W systemie pieczy zastępczej taki model opieki jest najbardziej dominujący i określony poprzez standard prawny wskazujący na pierwszeństwo w powierzeniu opieki nad dzieckiem dziadkom lub rodzeństwu dziecka. Rodzina spokrewniona z dzieckiem powinna posiadać pełną zdolność do pełnienia pieczy, świadomość potrzeb rozwojowych dziecka oraz umiejętności wychowawcze. Opieka przez osoby spokrewnione może być zapewniona wówczas, kiedy pomiędzy dziećmi a innymi członkami rodziny istnieją silne więzy uczuciowe, a dziadkowie lub rodzeństwo dziecka są zdolni do pełnienia pieczy zastępczej.

Rodzinna piecza zastępcza posiada szeroki wachlarz usług społecznych dających szansę na zabezpieczenie dziecka, które musi zostać umieszczone poza swoją rodziną. Powiat jako jednostka administracyjna mająca w zakresie swoich obowiązków realizację zadania pieczy zastępczej powinien zadbać o to, aby dla każdego dziecka była zagwarantowana odpowiednia forma pieczy. W przypadkach interwencji w rodzinie dziecka i w razie umieszczenia dziecka poza rodziną własną podstawowym miejscem zabezpieczenia dziecka powinni być krewni dziecka – jeżeli dają gwarancję prawidłowej opieki nad dzieckiem – lub w razie braku takiej możliwości powinna to być zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Pobyt dziecka w pogotowiu rodzinnym jest ściśle określony w przepisach i zakłada różne warianty zakończenia tego pobytu. Podstawowym działaniem jest powrót dziecka do rodziny biologicznej, w razie braku takiej możliwości powinno nastąpić przysposobienie dziecka, a kiedy i taka forma opieki nie może być zapewniona dziecku, powinno ono trafić do pozostałych form pieczy

zastępczej. Umieszczenie dziecka w innej formie pieczy niż pogotowie rodzinne absolutnie nie zamyka dalszych działań mających na celu całkowite ustabilizowanie sytuacji dziecka.

Działania takie realizowane w ramach organizatora umieszczonego poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (w przypadku Rybnika poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej) dają wymierne korzyści zarówno dla dzieci, jak i rodzin. Ośrodek realizuje samodzielnie zadania ustawowe, prowadzi pełną procedurę kwalifikacyjną dla kandydatów chcących podejmować różne formy pieczy zastępczej, prowadzi szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz szkolenia dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, w miarę możliwości prowadzone są terapie dzieci oraz udzielana jest pomoc specjalistyczna osobom sprawującym różne formy pieczy. Ośrodek w Rybniku bardzo ściśle współpracuje z rybnicką filią Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w celu jak najszybszego ustabilizowania sytuacji

dzieci, których rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej i które zostały zakwalifikowane do przysposobienia. Wśród innych działań na szczególną uwagę zasługują działania promujące rodzinną pieczę zastępczą – współpraca ze stowarzyszeniem skupiającym rodziny zastępcze, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Rybniku, w celu organizacji pikników rodzin zastępczych oraz innych świąt rodzin zastępczych (pieczenie ziemniaków, kulig czy rajd rowerowy). Szczególne znaczenie w promowaniu rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym ma budowanie pozytywnego wizerunku osób pełniących różne formy pieczy zastępczej oraz zaangażowanie władz w budowanie systemu mającego na celu zapewnienie dzieciom, które nie mogą wychowywać się w środowisku własnej rodziny, najlepszych warunków dających szansę na prawidłowy rozwój.

Autor: Arkadiusz Andrzejewski – dyrektor Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Rybniku

POWIAT SZCZECINECKI

Powiat szczecinecki – powiat ziemski w województwie zachodniopomorskim z siedzibą w Szczecinku.

*Powierzchnia 1765 km²
Liczba ludności 77 232*

Rodzinna piecza zastępcza na terenie powiatu szczecineckiego

W powiecie szczecineckim Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej (dalej: ORPZ) zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku na podstawie zarządzenia Starosty Szczecineckiego nr 44/2011 z dnia 30 kwietnia 2011 r.

W 2015 roku zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej tworzą: 2 specjalistów pracy socjalnej, 5 koordynatorów, 2 psychologów diagnostów, pedagog, terapeuta rodzin, terapeuta uzależnień.

Powierzenie pieczy zastępczej nad dzieckiem

Po uzyskaniu z Sądu Rejonowego w Szczecinku pisemnej informacji o potrzebie umieszczenia dziecka w rodzinnej formie opieki zastępczej organizator zaczyna pozyskiwać wiedzę na temat sytuacji osobistej i rodzinnej dziecka oraz poszukiwanie odpowiedniej rodziny; pracownik socjalny działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej odpowiedzialny za powyższe zadanie pozyskuje pisemnie informacje z wywiadu kuratora zawodowego, z gminnego ośrodka pomocy społecznej, ośrodka zdrowia dziecka, opinie z poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz ze szkoły; pracownik socjalny równocześnie sprawdza możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie spokrewnionej poprzez analizę sytuacji rodzinnej w najbliższym otoczeniu.

- Umieszczenie w rodzinie zastępczej spokrewnionej: często dziecko jest umieszczane w rodzinie spokrewnionej już na czas trwającego postępowania sądowego; sąd wnioskuję jednocześnie o wydanie opinii nt. wskazanych kandydatów przez organizatora; prowadzone jest wówczas równoległe postępowanie diagnostyczne oraz pozyskiwanie dokumentacji niezbędnej do oceny sytuacji dziecka.

- Umieszczenie w rodzinie zastępczej, która nie jest spokrewniona z dzieckiem: w celu poszukiwania odpowiednio dobranej opieki sytuacja wskazanego dziecka przedstawiana jest rodzinom wpisanym do rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzących rodzinny dom dziecka; Sąd Rejonowy w Szczecinku wydaje wówczas postanowienie imienne na wskazaną rodzinę zastępczą dobraną pod kątem potrzeb dziecka; zebrana dokumentacja jest niezwłocznie przekazywana rodzinie zastępczej; pozwala to również pracownikowi socjalnemu zespołu rodzinnej pieczy zastępczej sporządzić plan pomocy dziecku, określając cele do zrealizowania w ciągu 3 lub 6 miesięcy.

Procedura interwencyjnego umieszczenia dziecka

W przypadku konieczności odebrania dziecka ze środowiska biologicznego pracownicy socjalni działu świadczeń i interwencji kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku podejmują czynności związane z przekazaniem dziecka rodzinie zastępczej. Jest to specjalny zespół osób, który ma doświadczenie i kompetencje do odbierania dzieci w sposób, który ma ograniczyć ich traumę. Ważne jest w tym momencie, że wskazani pracownicy nie współpracują bezpośrednio z rodzinami zastępczymi. Podczas dalszej współpracy rodziny zastępczej z pracownikami zespołu ds. rodzinnej pieczy dziecka nie odwiedza w nowym środowisku pracownik, który uczestniczył w procedurze odbioru. Sama czynność odebrania dziecka prowadzona jest przez dwóch pracowników socjalnych, w wyjątkowych sytuacjach przy udziale dzielnicowego. W miejscu zamieszkania rodziny biologicznej prowadzone są rozmowy

motywująco-wspierające mające na celu zrealizowanie wydanego postanowienia sądu rejonowego. Zespół ten dokłada wszelkich starań, aby przekazanie dziecka do pieczy zastępczej odbyło się spokojnie, w atmosferze współpracy. W trakcie tych rozmów pracownicy pozyskują wiele informacji o sytuacji dziecka, a w szczególności jego najważniejszych potrzebach, w tym związanych z sytuacją zdrowotną, rodzic biologiczny udostępnia też książeczkę zdrowia dziecka. Dziecko przekazywane jest rodzinie zastępczej po opuszczeniu domu rodzinnego. Po przewiezieniu dziecka do rodziny zastępczej pracownicy socjalni kończą swoje czynności wówczas, kiedy rodzina zastępcza nie potrzebuje wsparcia wynikającego bezpośrednio z umieszczenia dziecka.

W bardzo nielicznych sytuacjach powyższe postępowanie jest niewykonalne. Takie sytuacje mają miejsce wyłącznie w skrajnie agresywnych środowiskach, w przypadku chorób psychicznych rodziców biologicznych lub braku możliwości zastania rodziców biologicznych w miejscu zamieszkania. Wówczas konieczna jest interwencja w zakresie przymusowego odbioru dziecka przez kuratora zawodowego. Wyznaczony kurator bezpośrednio współpracuje z pracownikami socjalnymi w zakresie realizacji wydanego postanowienia.

Odbiór dziecka odbywa się zwykle przy udziale innych instytucji, np. szkoły czy przedszkola, w obecności pracownika socjalnego PCPR i kuratora zawodowego. Instytucje współuczestniczące mają wówczas możliwość przygotowania dziecka na zaistniałą sytuację np. poprzez rozmowę psychologa lub pedagoga z dzieckiem. Trybu przymusowego odbioru dziecka nie wykonują pracownicy PCPR, a jedynie towarzyszą kuratorowi.

Kończąc powyższą procedurę, do rodziny zastępczej skierowany jest koordynator rodzinnej pieczy zastępczej mający za zadanie wsparcie w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy. Koordynator rodzinnej pieczy zapoznaje się z całościową informacją na temat sytuacji dziecka i rodziny zastępczej. Ponadto realizuje cele zawarte w sporządzonym planie, w szczególności współpracuje z rodziną zastępczą, pracownikiem ośrodka pomocy społecznej, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, szkołą oraz ośrodkiem zdrowia.

Dalsza praca na rzecz dziecka w pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą powoływany jest zespół oceniający sytuację dziecka w rodzinie zastępczej lub zespół oceniający realizację indywidualnego programu usamodzielnienia – w przypadku dorosłych wychowanków rodzin zastępczych pozostających nadal w rodzinie zastępczej. Na spotkanie zespołu zapraszani są uczestnicy zgodnie z ustawą. Doświadczenia PCPR w Szczecinku wskazują, że nieoceniona jest obecność rodziny zastępczej, koordynatora, pracownika socjalnego gminnego ośrodka pomocy społecznej. W przypadku pracy na rzecz powrotu dziecka pod opiekę rodziców biologicznych konieczna jest obecność rodzica biologicznego i osoby wspierającej rodzinę biologiczną. W przypadku pracy na rzecz adopcji dziecka nieoceniona jest obecność ośrodka adopcyjnego. Ponadto tutejsze Centrum rozpoczęło również współpracę z pedagogiem, który jest obecny na każdym spotkaniu zespołu. Pedagog jednocześnie jest dyrektorem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Szczecinku. Dzięki temu każda sytuacja dziecka dyskutowana jest pod kątem zasadności przeprowadzenia bądź odnowienia opinii psychologiczno-pedagogicznej. Ponadto wskazywana jest możliwość wsparcia uczestników – czy to rodziców biologicznych, rodzin zastępczych, czy też wychowanków, w tym małoletnich matek – szkoleniami, terapią, indywidualnymi konsultacjami wynikającymi z zadań poradni psychologiczno-pedagogicznej. W przypadku kiedy nie jest możliwa obecność na spotkaniu zespołu jego psychologa czy przedstawicieli publicznego ośrodka adopcyjnego, dokonywane są przez pracowników zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej indywidualne konsultacje celem omówienia sytuacji dziecka.

Wsparcie pozafinansowe rodzin zastępczych:

Zespół rodzinnej pieczy zastępczej przy PCPR w Szczecinku realizuje swoje zadania w zakresie rodzinnych form pieczy zastępczej zgodnych z art. 76 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na szczególną uwagę w realizacji tych zadań zasługują:

- Rozszerzona tematyka szkoleniowa adresowana do funkcjonujących rodzin zastępczych. PCPR w Szczecinku rozpoczął współpracę z Koalicją na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej z Warszawy, dzięki której na terenie powiatu szczecineckiego w latach 2014-2015 zorganizowano dwukrotnie szkolenie pt. „Budowanie kompetencji uzdrawiających opiekunów dzieci dotkniętych traumą”. Szkolenie przeprowadzone przez panią Joannę Luberadzką-Grucę, wiceprezes Fundacji Przyjaciółka, oraz panią Edytę Wojtasińską – wieloletnią rodzinę zastępczą i obecną przewodniczącą Koalicji na rzecz Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Ponadto poszerzono współpracę z Fundacją „Tęcza Serc” ze Szczecina, która dwukrotnie przeprowadziła szkolenie pt. „Pomoc dziecku zagrożonemu FAS/FASD i jego rodzinie” oraz pt. „Doskonalenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych w kontakcie z dzieckiem z zaburzeniami”. Szkolenia znacząco wpłynęły na poprawę funkcjonowania rodzin zastępczych, a w szczególności zawodowych rodzin zastępczych. Na uwagę zasługuje również fakt, że w szkoleniach tych uczestniczyli także pracownicy działu zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej, w tym pracownicy socjalni i koordynatorzy.

- Zorganizowanie warsztatów prowadzonych przez sędziego Sądu Rejonowego w Szczecinku na temat rodzinnej pieczy zastępczej. Warsztaty adresowane były do funkcjonujących rodzin zastępczych, miały na celu podniesienie kompetencji i wiedzy w zakresie postępowania adopcyjnego oraz roli opiekuna prawnego.

- Zorganizowanie warsztatów w zakresie poszerzenia współpracy instytucji działających na rzecz postępowania adopcyjnego dziecka z uregulowaną sytuacją prawną, w którym uczestniczyli sędziowie Sądu Rejonowego w Szczecinku oraz pracownicy i dyrektor Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Koszalinie i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku.

- Zorganizowanie zajęć profilaktycznych dotyczących problemów wieku dojrzewania dla młodzieży. Głównym celem zajęć było poszerzenie wiedzy nastolatków na temat okresu dojrzewania, a także związanych z nim niebezpieczeństw.

- Zorganizowanie spotkania integracyjnego dla dzieci i rodzin zastępczych z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Uczestnicy mieli możliwość skorzystania z ciepłego poczęstunku, wypieków domowych, zabawy z dziećmi przy muzyce z animatorami zabaw. Najmłodsi skorzystali z darmowej trampoliny oraz dmuchanego zamku.

- Zorganizowanie rajdu rowerowego rodzinnej pieczy zastępczej, który w roku 2014 rozpoczął, a w 2015 zakończył sezon wakacyjny.

- Zorganizowanie wsparcia wolontarystycznego poprzez:

- ▶ nieodpłatne korepetycje z matematyki;
- ▶ wsparcie przy opiece i organizacji czasu wolnego dla dzieci w pieczy;

- ▶ nieodpłatne zajęcia dla dzieci na szczecineckim basenie pod opieką wykwalifikowanego instruktora.

- Organizowanie wsparcia w zakresie rodzin pomocowych.

W roku 2014 5 rodzin i 14 dzieci skorzystało ze wsparcia rodziny pomocowej w związku z planowanym wypoczynkiem rodziny zastępczej zawodowej i nieprzewidywanym zdarzeniem losowym.

- Organizowanie grupy samopomocowej dla rodzin zastępczych zawodowych.

Grupa ma charakter tematycznych spotkań wynikających z potrzeb rodzin zastępczych. Dzięki temu w gronie zawodowych rodzin zastępczych omówiono tematykę, taką jak:

- a. koordynator a rodzina zastępcza,

- b. proces usamodzielnienia,

- c. dopalacze – aktualne zagrożenie,

- d. ocena rodzin zastępczych, kontrole w rodzinach zastępczych.

Ponadto rodzinom zastępczym zaproponowano udział w grupie zaproszonych gości mających wpływ na funkcjonowanie rodziny zastępczej, wychowanków. I tak na wspólne spotkania zaproszeni zostali:

1. radny urzędu miasta, który przybliżył zasady pozyskiwania mieszkań dla dorosłych wychowanków z rodzin zastępczych,

2. sędzia sądu rejonowego, który przybliżył potrzebę ochrony danych osobowych i rolę opiekuna prawnego przy adopcji,

3. pediatra,

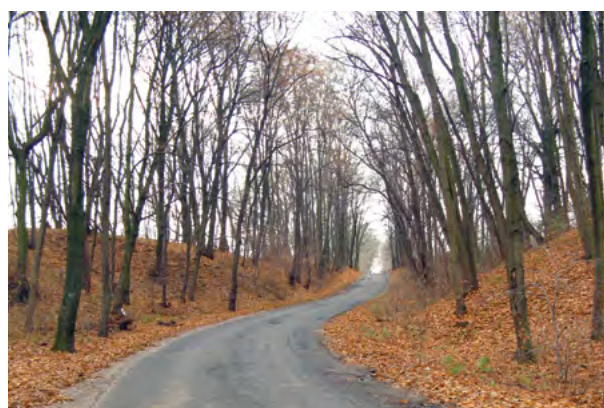
4. ksiądz,

5. pracownicy Publicznego Ośrodka Adopcyjnego,
6. prawnik,
7. specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

• Zorganizowano zabawę mikołajkową dla dzieci niepełnosprawnych oraz przebywających w pieczy zastępczej będących pod opieką tutejszego Centrum pt. „Tabor św. Mikołaja”. W 2016 roku będzie to już jubileuszowa 10. edycja naszego przedsięwzięcia, gdzie głównym celem jest stworzenie przedświątecznej atmosfery w sercach najmłodszych poprzez program artystyczny oraz spotkanie ze Świętym Mikołajem wręczającym dzieciom paczki. Powyższe działania organizowane są wyłącznie dzięki hojności lokalnych przedsiębiorców i pracy własnej Centrum. Warto odnotowania jest fakt, iż PCPR w Szczecinku poszerzył współpracę z lokalną organizacją mającą na celu wsparcie dorosłych wychowanków z rodzin zastępczych w procesie usamodzielnienia, w szczególności poprzez nieodpłatną możliwość mieszkania wychowanka w bursie w czasie roku szkolnego oraz nieodpłatne wyżywienie. Bursa jest placówką niepubliczną. Organem prowadzącym bursę jest Caritas diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Podstawowymi celami korzystania z bursy są: wyrównanie szans edukacyjnych niezamożnej młodzieży, której zależy na kontynuacji nauki; zapewnienie całodobowej opieki i odpowiednich warunków bytowych podczas pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania; asystencja wychowawcza oraz stwarzanie środowiska wsparcia i motywacji w realizacji powinności szkolnych; usamodzielnienie oraz kształtowanie dojrzałych postaw i umiejętności wspólnego życia w grupie rówieśniczej, w rodzinie i w społeczeństwie; przygotowanie do wyborów życiowych w oparciu o rozpoznanie godności własnej osoby, powołania i zadań wobec innych; wychowanie w wymiarze moralnym, społecznym i religijnym zgodne z doktryną Kościoła katolickiego i wartościami chrześcijańskimi; pomoc zdolnej młodzieży w edukacji i osobistym rozwoju. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku poszerzyło również współpracę z Ewangelicznym Związkiem

Braterskim w RP. Jest to związek wyznaniowy, którego zwierzchnikiem jest przewodniczący Rady Starszych pan Ludwik Skworcz. Współpraca z ww. związkiem polega na udostępnieniu całego obiektu ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego w nadmorskim kurorcie dla rodzin zastępczych. W związku z tym wytypowane przez tutejsze Centrum rodziny zastępcze miały możliwość nieodpłatnego skorzystania z dwóch siedmiodniowych turnusów wypoczynkowych. W roku 2015 wytypowane zostały rodziny zawodowe wielodzietne oraz wymagające powyższego wsparcia. Skorzystały z niego 32 osoby.

Działania zaplanowane na 2016-2017 r.

- Działania zmierzające do poprawy warunków lokalowych zespołu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez wygospodarowanie sali rekreacyjno-terapeutycznej przedzielonej lustrem weneckim z salą psychologiczno-pedagogiczną i pokoju dla specjalistów. Planowana jest renowacja placu zabaw przy Wielofunkcyjnej Placówce Pomocy Rodzinie w Szczecinku celem poszerzenia jego wykorzystania do kontaktów rodziców biologicznych z dziećmi, zabaw integracyjnych.
- Działania zmierzające do poszerzenia kadry zespołu rodzinnej pieczy zastępczej o dodatkowych specjalistów, tj. prawnika, psychiatrę i mediatora.
- Działania zmierzające do rozwoju wsparcia wolontarystycznego poprzez zwiększenie liczby wolontariuszy, utworzenie grupy wsparcia dla wolontariuszy, poszerzenia współpracy z organizacjami pozarządowymi czy szkołami na rzecz wsparcia wolontarystycznego zgodnie z ideą „Praktyczne i pożyteczne”.

- Działania zmierzające do utworzenia kącika czytelniczego, w którym będzie możliwość skorzystania z fachowej literatury i dokonania przeglądu aktualnej prasy i biuletynów związanych z tematyką rodziny.
- Działania zmierzające do poszerzenia grupy wsparcia i grupy samopomocowej dla rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych zgodnej ze zgłaszanymi potrzebami.
- Działania zmierzające do poszerzenia współpracy z organizacjami czy też fundacjami w zakresie szkolenia rodzin zastępczych mające na celu podniesienie kompetencji funkcjonujących rodzin. W związku z tym nawiązanie współpracy z Fundacją Dzieci Niczyje z Warszawy oraz kontynuowanie dotychczasowej współpracy z Koalicją na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej i Fundacją „Tęcza Serc”.
- Powzięcie działań zmierzających do przekwalifikowania rodzin zastępczych zawodowych w rodzinne domy dziecka.
- Powzięcie działań zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z zadaniami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku poprzez:
 1. powzięcie działań zmierzających do pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze, przeprowadzenie kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego;
 2. organizowanie wielu inicjatyw spoza działu pieczy zastępczej, w których zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej współuczestniczy, tj. Międzynarodowy Dzień Białej Wstążki, Festiwal Filmowy „Integracja TY i JA”, realizacja zadań w zakresie projektu „Lepsze jutro bez przemocy”, współuczestnictwo w kwalifikacji osób do programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie pt. „Z szacunkiem do siebie i innych”.

Autorki:*Magdalena Niedzielin – specjalista pracy socjalnej**Małgorzata Kubiak-Horniatko – dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku*

POWIAT TURECKI

Powiat turecki – powiat ziemski w województwie wielkopolskim z siedzibą w Turku.

Powierzchnia 929,4 km²

Liczba ludności 83 635

Doświadczenia powiatu tureckiego w rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Samorządowcy ambasadorami rodzinnej pieczy zastępczej

Naszym zdaniem rozwojowi form rodzinnej pieczy zastępczej sprzyja po pierwsze, promowanie tych form wśród samorządowców i pokazywanie dobrych przykładów oraz dobrych praktyk z tego zakresu. Środki finansowe zabezpieczane w budżetach na kolejne lata pozwalają na podjęcie różnego rodzaju działań mających na celu rozwój form rodzinnej pieczy zastępczej. To właśnie dzięki większej świadomości samorządowców fundusze są alokowane na pieczę rodzinną, bowiem władarze powiatu tureckiego wiedzą, że dzieci lepiej funkcjonują w rodzinnych formach pieczy zastępczej niż w pieczy instytucjonalnej.

Takie przekonanie doprowadziło również do tego, że nie rozwijamy już istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych, tylko zmniejszamy liczbę dzieci w tych formach. W związku z tym dla dzieci umieszczonych w placówce wybudowano nowy budynek, gdzie obecnie przebywa 14 dzieci. W opinii wychowawców dzieci zupełnie inaczej funkcjonują w kameralnym domu dziecka lepiej niż w większej instytucji.

Powiat turecki buduje bazę rodzinnych form pieczy zastępczej także poprzez kampanie zachęcające do udziału w szkoleniach i informujące o zasadach funkcjonowania ww. form. Pojawiły się informacje w prasie i na antenie radia. Poza tym plakaty i ulotki były rozpowszechniane we wszystkich urzędach, szkołach i innych ważnych miejscach w powiecie tureckim oraz na stronie internetowej.

Wsparcie rodziców zastępczych

W celu zapewnienia jak najlepszej i profesjonalnej opieki w rodzinach zastępczych przyjęliśmy za zasadę, że osoby, które ukończyły szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze, zaczynają pełnić tę funkcję jako

rodziny zastępcze niezawodowe, następnie jest z nimi podpisywana umowa i przekształcają się w rodziny zastępcze zawodowe. Dzięki temu, że na terenie powiatu tureckiego zatrudnionych jest czterech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, ich wsparciem i pomocą objęte są wszystkie rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka. Tym samym jesteśmy w stanie zauważyć te osoby, które pełnią tę funkcję najlepiej i sprawdzają się w roli zawodowego rodzica zastępczego. To właśnie koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej są bezpośrednim źródłem informacji o możliwościach przekształcenia, pomagają napisać stosowne wnioski i skompletować wymaganą dokumentację.

1. Świadczenia fakultatywne

Dyrektor PCPR w Turku wydał zarządzenie określające zasady przyznawania świadczeń fakultatywnych, dzięki czemu zasady te są ogólnie znane, jawne i przejrzyste. Świadczenia są przyznawane w ograniczonym zakresie ze względu na ograniczone możliwości finansowe powiatu.

Niemniej jednak powiat turecki przyznaje:

- dofinansowanie wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka;
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo;
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo;

- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkaniowego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych;

- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym dla rodzin zastępczych zawodowych.

Na stronie internetowej dostępne są wszystkie druki wniosków dotyczących ww. świadczeń. Jednak dla wielu osób najlepszym źródłem informacji jest koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, z którym na bieżąco konsultowane są wszelkie wątpliwości.

2. Świadczenia pozafinansowe

- Wszystkie rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka są objęci wsparciem i pomocą koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. ORPZ na terenie powiatu tureckiego zatrudnia czterech koordynatorów i dzięki temu można dobrać koordynatora do nowej rodziny zastępczej z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb danej rodziny. Koordynator odwiedza rodzinę zastępczą średnio dwa razy w miesiącu. Aby zwiększyć dostępność koordynatorów dla rodziców zastępczych, posiadają oni telefony służbowe, co umożliwia kontakt poza wizytami. Sami koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej są członkami zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, który średnio raz, dwa razy w miesiącu spotyka się w celu omówienia aktualnych problemów i wydarzeń („superwizja koleżeńska”). Koordynatorzy mają zadaniowy charakter pracy i dzięki temu mogą dotrzeć do rodzin w godzinach popołudniowych, mają stały kontakt z dziećmi. Z drugiej strony nadal mają umowy o pracę i wszystkie uprawnienia z tego wynikające.

- ORPZ zatrudnia na cały etat psychologa, z którego bezpłatnie mogą korzystać wszystkie osoby zaangażowane w rodzinną pieczę zastępczą. Poza tym w celu lepszego dostępu do tego rodzaju specjalisty planujemy zatrudnienie kolejnego psychologa. Psycholog ten sporządza diagnozę psychofizyczną wszystkim dzieciom umieszczonym w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

- PCPR świadczy bezpłatne porady prawne.
- Rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka mają szansę wzajemnego poznania się i spotkania, gdyż raz z miesiąca prowadzone są grupy wsparcia, podczas których rodziny omawiają aktualne problemy i trudności.
- Na gruncie dyskusji i wniosków z ww. spotkań przygotowywana jest oferta szkoleniowa dla osób prowadzących rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Szkolenia te są prowadzone zarówno przez samych pracowników ORPZ, jak i przez instytucje zewnętrzne. Poza tym ORPZ rekomenduje rodzicom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka różnego rodzaju szkolenia, w których uczestniczą oni we własnym zakresie w ramach samokształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
- Bardzo istotne jest zarówno wsparcie dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, jak i dzieci biologicznych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Biorąc pod uwagę te potrzeby, w 2015 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej organizowali cykl warsztatów dla dzieci pod nazwą „Jestem – Potrafię – Mogę”.
- Mimo że osoby pełniące funkcje rodzinnych form pieczy zastępczej nie zgłaszają potrzeby pomocy wolontariuszy, zamierzamy to zadanie realizować i poszukać wolontariuszy chętnych wspierać rodziny zastępcze.

3. Piecza zastępcza wobec najmłodszych mieszkańców powiatu (dzieci w wieku 0-3 lat)

W powiecie tureckim dzieci od 0 do 3. roku życia są umieszczane w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia aż do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej, a jeżeli postępowanie sądowe dotyczące ich dalszego losu trwa długo, są one przenoszone do rodzin zastępczych zawodowych. Dzięki bardzo dobrej współpracy z Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich w Turku, o ile tylko to zasadne i możliwe, jak najszybciej reguluje się sytuację prawną najmłodszych dzieci i są one zgłaszane do przysposobienia. Dzieci z powiatu tureckiego nie trafiają do pieczy zastępczej poza powiat turecki (z wyjątkiem rodzin spokrewnionych). Obecnie potrzeby dotyczące najmłodszych dzieci są zabezpieczane w zawodowych formach pieczy zastępczej. Do pełnej satysfakcji i poczucia bezpieczeństwa wskazane byłoby zawiązanie jeszcze co najmniej dwóch rodzin zastępczych zawodowych i taki cel jako ORPZ stawiamy sobie do realizacji.

4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

ORPZ na terenie powiatu tureckiego współpracuje z trzema organizacjami pozarządowymi, w tym ze stowarzyszeniem Dom Rodzinny „PRZYSTAŃ”, któremu powiat zleca prowadzenie dwóch rodzinnych domów dziecka.

Autor: Sylwia Kucharska – kierownik działu ds. pieczy zastępczej i działu ds. świadczeń i pomocy instytucjonalnej

POWIAT WEJHEROWSKI

Powiat wejherowski – powiat ziemski w województwie pomorskim z siedzibą w Wejherowie.

*Powierzchnia 1280 km²
Liczba ludności 181 834*

Powiat wejherowski - dobre praktyki Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie

W roku 2012 weszła w życie Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dalej: ustawa), która m.in. określiła zadania samorządów w zakresie wspierania rodziny, które należą do gminy, oraz organizacji pieczy zastępczej jako zadanie powiatu.

Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej na terenie powiatu wejherowskiego jest wyznaczona przez Starostę Wejherowskiego jednostka organizacyjna, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W związku z tym w PCPR utworzono zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej, w którym zatrudniono koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i specjalistów oraz oddzielną komórkę związaną z przyznawaniem świadczeń dla rodzin zastępczych, tj. zespół ds. świadczeń, zatrudniającą pracowników przyznających świadczenia, w tym pracowników socjalnych. Jest to bardzo dobre rozwiązanie organizacyjne nie tylko wynikające z przepisów prawa, ale przede wszystkim oddzielające prace związane ze wsparciem i pomocą rodzinom zastępczym od przyznawania im środków finansowych.

Od roku 2012 zauważalny jest stały wzrost rodzin zastępczych oraz liczba miejsc dla dzieci w tych rodzinach. Wzrost ten spowodowany jest przede wszystkim zrozumieniem problematyki rodzicielstwa zastępczego przez władze wykonawcze i uchwałodawcze powiatu wejherowskiego. Konsekwencją tego jest przyznawanie odpowiednich środków finansowych na zadania obligatoryjne i fakultatywne określone w ustawie. Rodzinne domy dziecka wprowadzono jako nową formę rodzinnej pieczy zastępczej, w których można umieścić do 8 dzieci, a w przypadku rodzeństwa można tę liczbę przekroczyć. Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej uznał rodzinne domy dziecka za formę optymalną do upowszechnienia na swoim terenie. W związku z tym już od stycznia 2012 roku podpisano pierwsze umowy na ich prowadzenie. O możliwości przekształceń oraz warunkach, jakie rodzina zastępcza musi w tym zakresie spełnić, informujemy w trakcie corocznie

organizowanych spotkań z dyрекcją i kadrą PCPR oraz w indywidualnych rozmowach z rodzinami.

Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej na podstawie złożonych wniosków dofinansowuje wszystkie określone w ustawie świadczenia tzw. fakultatywne. Zasady dofinansowania określone zostały w *Procedurach przyznawania świadczeń i obiegu dokumentów oraz ich wzorów w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie dotyczących Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.

Co do zasady zawsze dofinansowujemy:

- jednorazowe świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka do maksymalnej kwoty 2000 zł;
- świadczenia na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki nad dzieckiem, jeżeli są uzasadnione, w wysokości wnioskowanej;
- wypoczynek dziecka poza miejscem jego zamieszkania w wysokości połowy poniesionych kosztów wypoczynku.

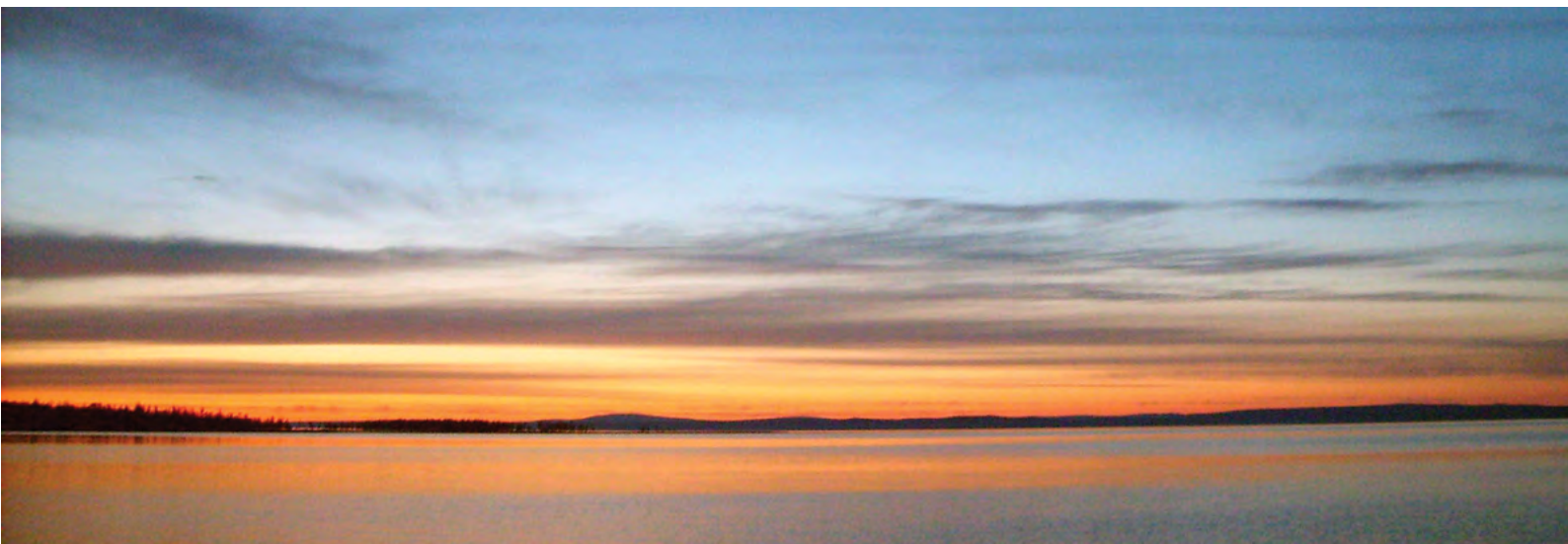
Ponadto przyznajemy dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego i przeprowadzenie remontów oraz zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej zapewnia rodzinom zastępczym stałą pomoc psychologa i pedagoga, pomoc wolontariuszy, diagnozę psychologiczną dzieci, wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, poradnictwo prawne, diagnozę FAS, konsultacje psychiatryczne, udział w grupach wsparcia oraz szkolenia podnoszące kompetencje rodzin zastępczych, np. „Szkoła rodziców”.

Niewątpliwie dużym problemem jest zapewnienie pieczy zastępczej dla dzieci w wieku 0-3 lat, w przypadku rodzeństwa w różnym wieku oraz nieletnich matek. W związku z tym planujemy zatrudnienie rodziny zastępczej specjalistycznej oraz wzrost liczby punktów pogotowia rodzinnego.

Od 2009 roku PCPR ściśle współpracuje ze Stowarzyszeniem Rodzicielstwa Zastępczego „Nasze Gniazdo” oraz Radą Rodziców Zastępczych. Współpraca polega na wspólnym organizowaniu festynów promujących rodzicielstwo zastępcze, konsultowaniu aktów prawnych prawa miejscowego, uczestnictwie przedstawicieli ww. podmiotów w komisjach konkursów organizowanych przez powiat, indywidualnych spotkaniach dyrektora PCPR z przedstawicielami organizacji itp. Za jakość współpracy PCPR otrzymał od Stowarzyszenia „Nasze Gniazdo” LAUR PRZYJAZNY RODZINIE.

Autorka: Iwona Romanowska, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie

POWIAT WODZISŁAWSKI

Powiat wodzisławski – powiat ziemski w województwie śląskim z siedzibą w Wodzisławiu Śląskim.

*Powierzchnia 286,9 km²
Liczba ludności 155 228*

Wolontariat stały w powiecie wodzisławskim i działania koordynatora jako przykłady dobrych praktyk

Wolontariat stały

W powiecie wodzisławskim funkcjonuje wiele instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Dobra współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie ze szkołami na terenie powiatu oraz chęć zaangażowania młodych ludzi w pracę na rzecz drugiego człowieka zaowocowały utworzeniem w październiku 2007 roku Szkolnego Koła Wolontariatu. W skład koła weszli uczniowie liceów ogólnokształcących. Była to pierwsza w powiecie wodzisławskim grupa wolontariuszy funkcjonująca w oparciu o nową wtedy ustawę o działalności pożytku publicznego i wolontariatu.

5 grudnia 2007 roku pierwsi wolontariusze otrzymali z rąk starosty wodzisławskiego powierzenia do posługi wolontariatu w jednostkach podległych Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie, w szczególności we wspieraniu rodzin zastępczych. Do podjęcia pracy uczniowie przygotowują się poprzez udział w szkoleniowych spotkaniach z pedagogiem szkolnym oraz psychologami i terapeutami pracującymi w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim.

Uczniowie I Liceum Ogólnokształcącego w Wodzisławiu Śląskim w bieżącym roku ponownie podjęli zobowiązanie służby wolontariackiej. Jest to grupa 27 wolontariuszy. To już po raz ósmy dzięki współpracy tej szkoły i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim jednostki pomocy społecznej powiatu wodzisławskiego otrzymają wsparcie wolontariuszy.

Praca wolontariusza daje młodzieży możliwość wykorzystania własnych umiejętności, kreatywności, samodzielności, zdobycia doświadczenia w różnych dziedzinach, a także poznania nowych ludzi i zawierania przyjaźni. Wolontariusz otacza opieką dzieci i młodzież z rodzin zastępczych, które mają zaległości w nauce, pomaga opanować materiał, ale również może się stać pozytywnym wzorcem, dobrym kolegą dla wychowanków pieczy zastępczej.

Wolontariat z punktu widzenia wolontariusza:

Najprzyjemniejszym doświadczeniem jest to, gdy osoba, którą się opiekujesz, nie potrafi się doczekać, kiedy znowu ją odwiedzisz, a gdy to się stanie, widzisz wielką wdzięczność i radość w jej oczach.

wolontariuszka Magdalena

Najmilej z pracy w wolontariacie wspominam popołudnie z małą Vanessą. Kiedy zbierałam się do domu, dziewczynka podbiegła do mnie, chwyciła za rękę i po „dziecięcemu” powiedziała: „Przyjdiesz do mnie jutro, prawda? Będę czekać na ciebie”. To naprawdę wspaniałe uczucie usłyszeć coś takiego od dziecka, które boi się podejść do każdego poza swoją mamą. Dla takich pojedynczych momentów zdecydowanie warto podjąć tę pracę.

wolontariuszka Zuzanna

Wolontariat z punktu widzenia prowadzącego rodzinny dom dziecka:

Wraz z mężem od przeszło 8 lat jesteśmy rodzinami zastępczymi. Obecnie prowadzimy Rodzinny Dom Dziecka, w którym wychowujemy 8 dzieci w wieku od 14 miesięcy do 16 lat. Wraz z nami mieszka również nasz najstarszy wychowanek, który już się usamodzielniał.

Piątka z naszych dzieci jest niepełnosprawna. Dużo czasu poświęcamy na kompensowanie braków dzieci, które wynikają z deficytów powstałych lub nienielowanych w czasie pobytu dzieci w rodzinie biologicznej. Dzieci wymagają pomocy w czynnościach

dnia codziennego. Nieocenioną pomocą są w naszej rodzinie wolontariusze. Obecnie naszą wolontariuszką już drugi rok jest Magdalena. Odwiedza nasze dzieci raz w tygodniu. Spędza z nimi kilka godzin – odrabia lekcje, tłumaczy, bawi się z młodszymi dziećmi i rozmawia – jest ich starszą, lubianą koleżanką. Poprzednie wolontariuszki nie zerwały kontaktu z naszą rodziną, pomimo że jedna wyszła już za mąż, a druga studiuje w innym mieście, dzieci mają z nimi kontakt.

Przez te wszystkie lata mieliśmy zawsze uśmiechnięte, chętne do współpracy i przede wszystkim zaangażowane w to, co robimy, wolontariuszki. Zarówno dzieci, jak i my mamy piękne wspomnienia z nimi związane.

Katarzyna – rodzinny dom dziecka

Koordynator jako pomocna dłoń dla rodziny zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dała możliwość zatrudnienia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Jest on zatrudniany przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Podstawowym zadaniem koordynatora jest wspieranie rodzin zastępczych w realizacji zadań wynikających z ustawy oraz współpraca z pełnoletnimi wychowankami rodzinnych form pieczy zastępczej i wspieranie ich w procesie usamodzielnienia. Koordynator podejmuje działania, które pomagają w rozwiązywaniu napotykanych przez nich trudności.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim obecnie zatrudnionych jest 4 koordynatorów, którzy współpracują bezpośrednio z rodzinami. Problemy, z którymi najczęściej zderzają się rodziny zastępcze:

- adaptacja dziecka w nowym środowisku,
- wyrównywanie braków edukacyjnych,
- wyrównywanie deficytów rozwojowych,
- uzupełnianie i doskonalenie wiedzy psychologicznej i pedagogicznej dotyczącej rozwoju dziecka,

- rozwiązywanie sytuacji trudnych w opiece i wychowaniu w szczególności w okresie adolescencji, np. agresja, kradzieże, wagary, wyzwiska, ucieczki z domu itp.,
- budowanie prawidłowych relacji pomiędzy rodziną biologiczną a dzieckiem,
- konflikty pokoleniowe (rodziny spokrewnione).

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej we współpracy z rodziną zastępczą dokonuje diagnozy dziecka, a także według zgłaszanych potrzeb obejmuje wsparciem i udziela pomocy we współpracy z pedagogiem, psychologiem, psychoterapeutą, logopedą, terapeutą do spraw uzależnień, prawnikiem, którzy dostępni są bezpośrednio w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej ściśle współpracuje i korzysta z instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny w powiecie wodzisławskim:

- współpraca ze Stowarzyszeniem „Pokochaj Mnie” – poprzez turnusy rehabilitacyjne dla dzieci i ich opiekunów, zajęcia socjoterapeutyczne, obozy letnie i zimowe;
- współpraca z Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie poprzez zajęcia treningu zastępowania agresji organizowane dla dzieci i młodzieży;
- współpraca ze Szkolnym Kołem Wolontariatu poprzez organizację czasu wolnego oraz pomoc w nauce dzieciom i młodzieży z pieczy zastępczej.

*Autor: Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej
Sekcja Wsparcia Rodzin, Powiatowe Centrum Pomocy
Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim*

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ - WZÓR

Wzór Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej został przygotowany po gruntownej analizie kilkudziesięciu programów z miast na prawach powiatów i powiatów ziemskich.

Analiza była dokonywana na podstawie przygotowanych zagadnień oraz tabeli sporządzonej przez dr Izabelę Rybkę, która wzięta także udział w konsultowaniu ostatecznej wersji wzoru programu. Te narzędzia pozwoliły na rzetelny i ujednolicony wgląd zarówno w formę poszczególnych programów, jak i ich założenia i treść. Dokonując przeglądu programów, opierano się na ocenie zagadnień przekrojowych, takich np. jak: spójność treści zawartych w programie czy jego użyteczność, oraz zagadnień szczegółowych, które m.in. obejmowały przegląd powiązania programu z innymi dokumentami strategicznymi, diagnozę stanu rozwoju pieczy zastępczej, część planistyczną, zarządzanie czy dostępność dokumentów. W przygotowywaniu wzoru wykorzystane zostały również informacje pozyskane w wyniku wywiadów grupowych i indywidualnych przeprowadzonych w wybranych powiatach.

Zaproponowany wzór został skonstruowany w taki sposób, aby odpowiadać zarówno na potrzeby dużych miast, jak i mniejszych powiatów. Staraliśmy się zwrócić uwagę na to, że przygotowanie rzetelnego programu wymaga solidnej analizy danych dotyczących powiatu, posiadanych zasobów, również finansowych, oraz rozważenia wniosków z ewaluacji poprzedniego programu i mierzenia efektywności podejmowanych działań.

Mamy nadzieję, że wzór ten pomoże w przygotowywaniu Powiatowych Programów Rozwoju Pieczy Zastępczej, które w sposób praktyczny przyczynią się do realizacji polityki społecznej powiatu.

Zadanie to wykonał zespół złożony z członków Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej w składzie: Mirosław Chrapkowski, Jadwiga Jagieło, Beata Kulig, Agnieszka Kwaśniewska, Joanna Luberadзка-Gruca, Ewa Piotrowska, Gerard Wilczek, Lidia Wojciechowska, Edyta Wojtasińska.

► [Kliknij tutaj by pobrać wzór Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.](#) ◀

Załącznik

do Uchwały nr

Rady Powiatu w

z dnia

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

.....

na lata

.....

**[Tutaj możesz dodać streszczenie lub inne ważne informacje.
Streszczenie to zazwyczaj krótkie podsumowanie zawartości dokumentu]**

Spis treści

Opis merytoryczny (wstęp)	3
Charakterystyka powiatu	3
DANE DEMOGRAFICZNE	3
DANE DOTYCZĄCE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	3
Diagnoza stanu rozwoju pieczy zastępczej i jej perspektyw rozwojowych	3
ŹRÓDŁA DANYCH	3
Najważniejsze wnioski ze sprawozdania z realizacji POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ	4
ANALIZA SWOT pieczy zastępczej w powiecie (mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia)	4
WNIOSKI Z ANALIZY DANYCH	4
PROGNOZA POTRZEB I WYZWAŃ	5
PLAN ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	5
MONITORING I EWALUACJA	5
PODSUMOWANIE	6
ZAŁĄCZNIK	6
BUDŻET	6
Informacje o realizatorach Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej	7
Informacje o instytucji	7

Opis merytoryczny (wstęp)

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

Krótkie informacje o podstawie prawnej programu i ogólnej sytuacji powiatu. Nawiązanie do Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych lub innych dokumentów powiatowych.

Informacja o tym, kto brał udział w pracach nad programem, kto jest jego autorem.
Organizacja pracy nad programem – kontekst powstania programu.
Konsultacje społeczne (formalne i nieformalne).

Charakterystyka powiatu

DANE DEMOGRAFICZNE

Charakterystyka demograficzna powiatu wraz z podaniem źródła danych oraz sformułowaniem wniosków z analizy tychże danych, głównie dotyczących następujących zagadnień:

- charakterystyka rodzin w powiecie (zawieranie związków małżeńskich, rozwody, rodziny niepełne etc., zwrócenie uwagi, czy liczba rodzin w powiecie ma tendencję malejącą czy wzrostową, etc.);
- populacja dzieci w powiecie (struktura wieku, liczba/odsetek w poszczególnych grupach wiekowych);
- migracje (czy powiat się nie wyludnia, zjawisko tzw. eurosieroctwa).

DANE DOTYCZĄCE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Analiza tendencji opisywanych za pomocą takich miar i wskaźników, jak m.in.:

- liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych/odsetek rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych;
- liczba/odsetek rodzin niezaradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, które korzystają z pomocy społecznej;
- liczba/odsetek rodzin, dla których pomoc społeczna jest znaczącym (głównym) źródłem utrzymania i/lub które trwale korzystają z pomocy społecznej;
- liczba rodzin pod opieką asystenta rodziny/liczba dzieci w tych rodzinach;
- liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego;
- liczba dzieci/rodzin pod opieką kuratorów na terenie powiatu;
- ograniczenia i pozbawienia władzy rodzicielskiej – liczba rodzin i liczba dzieci w tych rodzinach;
- liczba rodzin wspierających na terenie powiatu.

Diagnoza stanu rozwoju pieczy zastępczej i jej perspektyw rozwojowych

ŹRÓDŁA DANYCH

Sugerowane źródła służące opracowaniu diagnozy:

- informacje zbierane do sprawozdań dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;
- dane GUS publikowane dla każdego powiatu i dla poszczególnych województw;

- badania prowadzone przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej i Wojewódzkie Wydziały Polityki Społecznej;
- sprawozdanie z realizacji poprzedniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej;
- inne informacje zbierane na terenie powiatu (np. jakościowe, w szczególności potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez rodziny zastępcze i powierzone im dzieci m.in. koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej, pracownikom PCPR, profesjonalistom świadczącym usługi na rzecz rodzin zastępczych).

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI ZE SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

- Kierunki zmian w systemie wsparcia dziecka i rodziny w czasie ostatnich 3 lat.
- Działania planowane i działania zrealizowane w ramach programu, w szczególności działania w celu zmniejszenia liczby dzieci trafiających do opieki instytucjonalnej.
- Formy wsparcia:
 - ▶ dla funkcjonujących rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych;
 - ▶ dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami.
- Rezultaty zrealizowanych działań – czy cele zostały zrealizowane (np. czy liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej instytucjonalnej maleje na rzecz wzrostu liczby dzieci przyjmowanych przez rodziny zastępcze, czy wzrosła/zmaląa liczba rodzin zastępczych, których typów, zgodnie z założeniami programu)?

ANALIZA SWOT PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE (MOCNE STRONY, SŁABE STRONY, SZANSE, ZAGROŻENIA)

WNIOSKI Z ANALIZY DANYCH

- Charakterystyka dzieci w pieczy zastępczej (liczba, wiek dzieci, typ pieczy, kierunki i dynamika zmian; potrzeby dzieci).
- Zasoby faktycznie wykorzystywane w celu zapewnienia opieki i wychowania dzieciom w pieczy zastępczej:
 - ▶ rodzinne formy opieki,
 - ▶ instytucjonalne formy opieki.
- Zasoby infrastrukturalne wspierające dzieci w pieczy zastępczej i rodziny zastępcze.
- Zasoby osobowe (koordynatorzy, psychologzy itp.).
- Współpraca służb działających w obszarze wsparcia dziecka i rodziny:
 - ▶ zasoby na terenie gmin (wspierające rodziny w środowisku),
 - ▶ obszary współpracy z sądem rodzinnym,
 - ▶ inne.
- Potencjał społeczny (organizacje pozarządowe działające w obszarze pieczy zastępczej, skala i jakość współpracy).
- Zasadność wykorzystania istniejących zasobów w programie.

PROGNOZA POTRZEB I WYZWAŃ

Analiza potrzeb umożliwi formułowanie prognoz, natomiast dopiero po oszacowaniu możliwości powiatu, w części pt. Wizja systemu – jako działania, zostaną zaplanowane rozwiązania (skala, rodzaj), które będą realizowane w ramach PPRPZ.

Należy zwrócić uwagę m.in. na:

- Rodziny zastępcze gotowe do przekształcenia w inne formy, w podziale na lata wraz z uzasadnieniem.
- Konkretnie rozwiązania (rodziny pomocowe, wsparcie dla rodzin zastępczych i powierzonych dzieci, wsparcie dla usamodzielnianych, piecza instytucjonalna itp.).

PLAN ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

- Cel główny (priorytety powiatu na najbliższe 3 lata)
- Cele szczegółowe, czyli:
 - kierunki działań;
 - zadania zaplanowane do realizacji – opisane według następujących kategorii:
 - odbiorcy (liczba),
 - odpowiedzialność osobowa i instytucjonalna (przypisana do poszczególnych zadań),
 - harmonogram/terminy realizacji,
 - wskaźniki/mierniki opisujące skalę i charakter zadań
 - limity tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych w podziale na lata wraz z uzasadnieniem.
- Rezultaty – określone jakościowo i ilościowo
- Finansowanie – źródła i wielkość środków na poszczególne zadania (BUDŻET stanowi załącznik do poniższego planu).

MONITORING I EWALUACJA

Monitoring (ocena prawidłowości realizacji programu)

Należy określić zasady prowadzenia monitoringu, w szczególności, jak często będą sprawdzane postępy w realizacji programu, jak będzie przebiegał proces zbierania informacji, kto będzie go przeprowadzał, kto będzie podejmował działania korekcyjne i naprawcze stosownie do wniosków z monitoringu etc., w szczególności:

- sposób prowadzenia monitoringu,
- częstotliwość prowadzenia monitoringu (systematyczna ocena prawidłowości realizacji programu, np. co kwartał),
- proces zbierania informacji:
 - kamienie milowe (w tym cząstkowe sprawozdania z realizacji programu: jakościowe i finansowe),
 - osoby odpowiedzialne,
 - weryfikacja,
 - upublicznianie wniosków z monitoringu

Ewaluacja

- wykorzystanie danych z monitoringu,
- rodzaj ewaluacji (np. wewnętrzna/zewnętrzna),

- okresowa ocena efektywności, skuteczności, oddziaływania, trwałości i zgodności w odniesieniu do założonych celów (czy program przynosi zakładane efekty),
- upublicznianie raportu z ewaluacji.

PODSUMOWANIE

ZAŁĄCZNIK

BUDŻET

6

Informacje o realizatorach Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

IMIĘ I NAZWISKO STANOWISKO	IMIĘ I NAZWISKO STANOWISKO	IMIĘ I NAZWISKO STANOWISKO
Tel. [Telefon] Faks [Faks] [adres e-mail]	Tel. [Telefon] Faks [Faks] [adres e-mail]	Tel. [Telefon] Faks [Faks] [adres e-mail]

Informacje o instytucji

[Ulica, kod pocztowy i miasto]
Tel. [Telefon]
Faks [Faks]
[Witryna sieci Web]

7

ISBN 978-83-944387-2-2

9 788394 438722

Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej
ul. Wiejska 19, 00-480 Warszawa
KRS: 0000378972, NIP: 7010292605, REGON: 142888395
www.koalicja.org, biuro@koalicja.org